Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 230 (17353) | 1986 оной октябриин 5, воскресени | Сэн 3 мүн.

...ҮЛЭТЭ ТЭМСЭЛШЭДЭ

...амаршалан, дээрэ үргэгдэнхэй. Советскэ Союзай Гимн зэдэлнэ.

М. С. Горбачев митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Мүнөөдэр бидэнэй нээжэ байhан памятник фашис хархис хүсэнүүдтэй үхэлэй шангэ тэмсэлдэ түрүүлэн бодогшодой тоодо орohон хүнэй баатаршалгые hүлдэлэн харуулна гэжэ тэрэ хэлээ.

Мүнөө бидэнэй ажаhууж, тэмсэжэ байhан оршолонто дэлхэй Эрнст Тельманэй ажаhууhан, тэмсэhэн үе сагhаа тад ондоо юм ааб даа гэжэ үгэ хэлэгшэ саашадаа тэмдэглэбэ. Дэлхэйн политическэ түхэл шэнжэ, социальна болон национальна хүсэнүүдэй тэнсүүри, хубаарилга танигдашагүй болотороо хубилаа.

Зүгөөр эдэ бүхы гүнзэгы ехэ хубилалтануудай боложо байгаашье hаань, Тельманэй суртал hургаалнууд, тэрэнэй ажабайдал, фашизм болон дайн байлдаанай аюулhаа hэргылэлгэнүүд үшөөл хүсэндөө байhаар.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгэ амгалан байдалай ба дайн дажарай хоорондохи зайе улам бага болгоно гэжэ дэлхэйн олониитые hэргылүүлхэ гээшэ мүнөө манай уялга болоно. Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые гаргалга хадаа дайн дажар тээшэ хэгдэhэн алхам болоно гэжэ үшөө дахин дабтанабди. Ядерна туршалгануудые болюулхые, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй нөөсэнүүдые горитой ехээр хорожо эхилхые уряалнабди.

Дайн байлдаанай ба амгалан байдалай асуудалнуудаар харилсаа холбоо тогтоохо, үгээ ойлголсохо гээшэ ядерно-замбүүлинай буу зэбсэгэй үе сагай эрилтэ болоно. Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо hаа, саашадаашье бидэ энээниие үнэн сэхээр, эршэмтэйгээр бэелүүлхые, дайнай аюулые зайсуулан сараха политическэ харгы замуудые бэдэрэн олохые оролдохобди гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь тэмдэглээ.

Хүдэлмэриин уулзалга үнгэргэхэ тухай Президент Р. Рейгандэ манай хэлэн дурадхал имагтал иимэ hанал бодолоор баримталагдана. Женевэдэ США-гай Президенттэй манай үгээ ойлголсолгонуудые бэелүүлжэ эхилхэ гээшэ бидэнэй гол зорилго болоно. Эдэ бүгэдэ совет болон американ арадуудай, мүн дэлхэйн бүхы арадуудай аша туhада гүйсэд харюусаха юм гэжэ hананаб.

Ерэхэ неделидэ ГДР мүндэлэн түрэhэн үдэрөө тэмдэглэхэ юм гэжэ тэрэ саашадаа хэлэбэ. Энэ ушарые hамбаашалан, ехэ hайндэреэрнь республикын ажалша арадые амаршалхые, Эсэгэ оронойнгоо бүхы хүнүүдтэ манай hайн hайхан хүсэлэнгүүдые дамжуулхыень нүхэр Эрих Хонеккерые гуйха байнаб.

Германиин Федеративна Республикын ба Баруун Берлинэй коммунистнуудта — шэнэ эрхэ байдалда тэрэнэй хэрэгүүдые үргэлжэлүүлэгшэдтэ манай дүлэтэ амаршалгануудые дамжуулхыень Тельманэй памятнигай дэргэдэхи энэ трибуна дээрэhээ нүхэд Герберт Мисые, Хорст Шмиттые гуйнаб.

Э. Хонеккер трибунада гараба. ГДР-тэ — немец газар дээрэхи хүдэлмэришэд болон таряашадай түрүүшын гүрэндэ Маркс, Энгельс болон Ленинэй суртал hургаалнуудай бодото байдалда бэелүүлэгдэжэ байhан тухай тэрэ хөөрэө. Э. Тельман hүүлшынгээ амин хүрэтэр тэдэнэй суртал hургаалнуудта үнэн сэхэ байhан юм. Советскэ Союзтай тэрэнэй тогтоohон хани барисаан ГДР-эй арадай мүнөөнэй ба ерээдүйн байдалые амжалтатайгаар байгуулгын эшэ үндэhэн болоhон байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Советскэ Союзтай ээм эвмээ ниилүүлэн дабшажа, тэрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой США-гай Президент Р. Рейгантэй Исландиин ниислэл хотодо уулзахаяа байhыень манай арад халуунаар hайшаана. Энэ хадаа дэлхэй дээрэхи үйлэ хэрэгүүдэй саашанхи хүгжэлтэдэ тон шухала удха шанартай байха юм гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Энэ уулзалгые бидэ hайшаанабди. Буу зэбсэгүүдые хураяха, шахардуу шангэ байдалые hуларуулха талаар шэглүүлэгдэhэн бүтэмжэтэй hайн шиидхэбэринүүд энэ уулзалгын үедэ абтаха аабза гэжэ этигэн найданабди.

Тельманэй хэрэг Советскэ Союзтай хани барисаагаа бэхижүүлгэтэй нягта холбоотой гэжэ Г. Мис митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Советскэ Союзтай хани барисаан, Советскэ Союзтай амгалан ёhoор зэргэ оршолго — эдэ бүгэдэ мүнөө үеын тон шухала үйлэ хэрэг болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ. Германиин Федеративна Республикын политикада бии байhан бэрхэшээл түбэгүүдые усадхажа, Советскэ Союзтай хани барисаа тогтоохоhоо гадна, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангаха хэрэгтэй.

Удаань Х. Шмитт үгэ хэлэбэ. Советскэ Союзай ехэ хани Э. Тельман Ленинэй партяар хүтэлбэрилэгдэhэн совет ажалшадай агууехэ революционно түйлалтануудые эсэшэ сусашагүйгөөр номнодог, эдэ түйлалтанууд хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ hайхан ерээдүй болоно гэжэ тоолодог байгаа, гэжэ тэрэ хэлээ. Бидэ, Баруун Берлинэй коммунистнууд, энэ угай баялигтань хүрэмэ байхые оролдонобди гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Москвадахи Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ электромеханическа заводой токарь-тошылдогшодой бригадир В. П. Тихомиров митинг дээрэ үгэ хэлээ. Энэ хабар би СЕПГ-гэй XI съездын хүдэлмэридэ хабаадаха этигэл найдалда хүртөө hэм гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Эрнст Тельманэй hургаал заабаринуудые бэелүүлжэ байhан Германиин Демократическа Республикын ажалшадай амжалтанууд асари ехэ байhан дээрэhээ зүрхэ сэдьхэлдэмни, ухаан бодолдомни бүхөөр хадуугдаа. Немец газар дээрэ болоhон аха дүү ёhоной уулзалгануудай үедэ манай арадуудай бата нэгэдэл тобойжо харагдаа hэн. Москвагай хүдэлмэришэд, СССР-эй бүхы ажалшад интернациональна уялгаяа гүйсэд мэдэрнэ гэжэ найдуулжа шадаха байнаб.

Митинг дүүрэбэ. «Интернационал» талмай дээгүүр hүр жабхалантайгаар зэдэлнэ.

Памятнигай дэргэдэ баглаа сэсэгүүд табигдаба.

* * *

Э. Хонеккер В. И. Ленинэй Мавзолейдэ венок табяа.

Г. Мис, Х. Шмитт веногуудые мүн лэ табиба.

А. Ф. Добрынин, В. А. Медведев болон бусад тусхай тушаалтад айлшадтай хамта ябалсаа.

* * *

Э. Хонеккерой, Г. Мисэй, Х. Шмиттын хүндэлэлдэ энэ үдэр сайлалга хэгдэбэ.

И. Габель-Тельман айлшадтай хамта байлсаа.

Совет талаhаа — М. С. Горбачев, Е. К. Лигачев, Б. Н. Ельцин, А. Ф. Добрынин, В. А. Медведев болон бусад тусхай тушаалтад сайлалгада хабаадаба.

* * *

Энэ үдэшэлэн Э. Хонеккер Эхэ орондоо бусахаяа Москвahaa мордобо.

Е. К. Лигачев, В. А. Медведев болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ Э. Хонеккерые үдэшэhэн байна.

* * *

Х. Шмитт мүн лэ Москваhaa мордобо.

(ТАСС.)

АЖАЛ ХЭРЭГТЭЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

Общество шэнжэлэлгэ эрдэмтэдэй теоретическэ ажал ябуулга шэнэдхэн хубилгаалтын шухалын шухала зэбсэг болоно. Нинтын эрдэмэй кафедрануудые даагшанарай бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшад ажабайдалда боложо байhан шэнэ үзэгдэлнүүдые, үйлэ хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн тэдэнэй ябуулгануудай тодорхой программа харагдана. Энэ зүблөөн октябриин 3-да Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Хэрбээ шэнэ гуримаар, бүхы хүсөөрөө хүдэлхэ, багшалагдын хүүшэрhэн онол аргануудые, методикануудые усадхажа шадаха байбади гэжэ зүблөөнэй трибуна дээрэhээ сонстобо гэжэ Киевэй университедэй эрдэмтэн Нинтын эрдэмэй багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институтдай директор Б. И. Королев хэлэбэ.

Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна Политическэ управлениин начальнигай орлогшо Д. А. Волкогонов үгэ хэлэхэдээ, сэрэгшэдые үзэл сурталай-сэдьхэл бодолой талаарнь хүмүүжүүлгын, энэ хэрэгтэ нинтын эрдэмэй ехэ үүргэ дүүргэхэ байдалые тэмдэглэбэ.

Белоруссиин университедэй байгаали шэнжэлгэй факультедүүдэй кафедрын даагша В. С. Степин нинтын эрдэмэй зүблөөнэй ажалай талаар hанамжаяа хэлэбэ.

Дээдэ hургуулида ба комсомолдо шэнжэлхэ хубилгаа бэелүүлхэ зорилгонуудые тайлбарилhан ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. И. Мироненко тэмдэглээ.

Манай дээдэ hургуулиин дүүргэжэ гараhан олохон хүнүүдэй бэлиггэй бэрхэ мэргэжэлтэд болодог байха ушар та общество шэнжэлгэ дээшэлүүлгэ габьяатай юм гэжэ Ленинградай политехническэ институдай парткомой секретарь Ю. К. Михайлов хэлэбэ.

Нинтын эрдэмэй багшанар ерээдүйн мэргэжэлтын гансал эрдэм ухаанай түлөө бэшэ, харин дэлгэр hайхан сэдьхэлтэй байхын түлөө онсо харюусалгатай юм гэжэ Киргизэй медицинскэ институдай политэкономиин ба научна коммунизмын кафедрые даагша Н. Х. Кумскова тэмдэглээ.

МГУ-гай литературын теориин кафедрые даагша П. А. Николаев ендэртэ гараба. Нинтын эрдэмэй системэдэ оруулагдадаг литература шэнжэлэлгын асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулна ёhотойбди гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министрэй орлогшо В. И. Зубарев секциинүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүд тухай мэдээлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин зүблөө хааhадаа, тэрэ оронойнгоо ажабайдалда нинтын шухалын шухала үйлэ хэрэг болохо тухай хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой зүблөөн дээрэ хэлэhэн үгэ үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, нинтын эрдэм наукануудта партиин ажабайдалай анхаралаа хандуулдаг ехэ анхаралые дахинаа харуулба.

Е. К. Лигачевой элидхэл соо дээдэ hургуулиин нинтын эрдэм ухаае заалгын ямар байhанда, общество шэнжэлхэ гүнзэгы шэнжэлгэ хэрэгтэй, тэдэнэй саашадань нарижуулан hайжаруулха зорилгонуд тодорхойлогдобо.

Дээдэ hургуулиин ажабайдалтай нягтаар холбохо, тэрэниие хурдан түргэнөөр шэнжэхэн хубилгалгые түргэдхэхэ талаар СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министр Г. А. Ягодиный, зүблөөндэ хабаадагшадай бусад хэлэhэн үгэнүүд баяр түрүүлбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй үнэмшэлөө М. В. Зимянин общество шэнжэлгэ эрдэмтэдэй ажалдаа амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Нүхэд Г. А. Алиев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов зүблөөнэй хүдэлмэриин хабаадаhан байна.

(ТАСС)

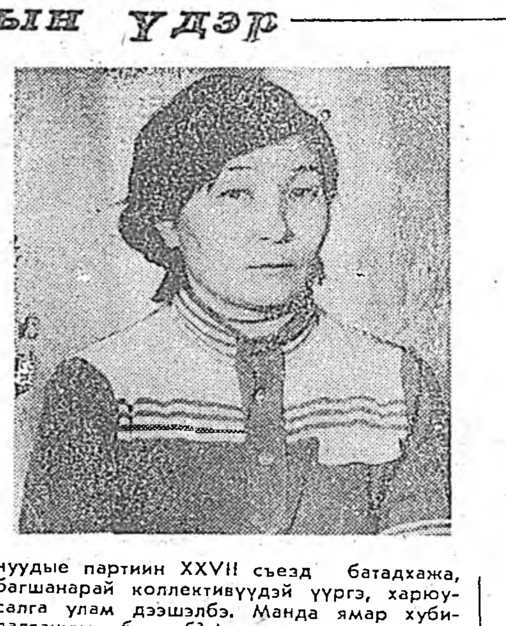
...Мүнөөдэр — Багшын үдэр

ТАБАН ЖЭЛ: ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

...Р УГҺАА ...МЭ БАЙГАА...

...ДЭР—Багшын үдэр. Мэргэжэлэй ...нөхүүд соохоо эгээл hайхан, дэм... ...он хүнэй сэдьхэл долгисуулан ...үдэр мүн. Үзэг, бэшэг танюул... ...оюн ухаае гэгээрүүлхэhээ гад... ...ень хүмүүжүүлжэ байдаг баг... ...ндэтэй хэн байхаб даа? Багшын ...эй, захяань нангин. Хэр угhaa ...э байгаа, байхашье. Наhан ...оhон багшанарые, мүнөө hур... ...тай суг хүдэлдэг нүхэдөө гүн... ...hээ хүндэлдэг тула иигэжэ ...эб.

...Мухар-Шэбэрэй районой Ху... ...эй дунда hургуулида математи... ...эй үедэ тоолон-тодорхойлол... ...н, информатикын хэшээлнүү... ...эб. Энэ коллективтэ хүдэлжэ ...21 жэл үнгэрөө, тэд иишэ ерэ... ...шье гажараагүйб. Угаа эбтэй, ...эр коллектив hургуулидамнай ...РСФСР-эй hургуулиин габьята ...Цыдыпцыренова, РСФСР-эй ...эрэлэй отличник Г. Д. Шойсо... ...ша багшанар З. Н. Бадмае... ...Мижитова түрүүтэй дүршэл ехэтэй ...hургуулидамнай хүдэлхээ ерэhэн ...дэлгэр сагаан сэдьхэлээр уг... ...ха, мэдэхэ юумэндээ hургадаг. ...ын реформын хараа зорилго...

...нуудые партиин XXVII съезд батадхажа, багшанарай коллективүүдэй үүргэ, харюусалга улам дээшэлбэ. Манда ямар хубилалтанууд болооб? Анханшье хэшээлнүүдээ тон нягтаар үнгэргэдэг байhан багшанарай ажалдаа бүри харюусалгатайгаар хандажа, хэшээлнүүдээ гүнзэгы, бултанда ойлгосстой, hонирхолтой болгохын түлөө оролдоно. Методическа туhаламжын, дидактическа материалнуудые, харуулан ойлгуулламжын хэрэгсэлнүүдые, hуралсалай фильмүүдые багша бүхэмнай хэрэглэдэг байна. Харуулан ойлгуулламжын зүйлнүүдые hурагшад өөhэдөө тон дуратайгаар урладаг, хэшээлдээ ядабаригүй хэрэглэжэ шададаг гээд тэмдэглэе.

Харин би өөрөө хэшээлнүүдтээ дурдагдаhан туhаламжын материалhаа гадна МК-45 түхэлэй бишыхан калькуляторнуудые хэрэглэнэб. 1985 онhоо хойшо «Тоолон-тодорхойлолгын ба информатикын эхин шата» гэhэн хэшээл манда ябуулагдадаг болоо юм. Тиигэжэ би Томск хотодо богони болзоройр тусхай курса гаража, мэдэхэ болоhон юумээ аха классуудай hурагшадта заанаб. hургуулиимнай баазова ажахы — «Знамя Ленина» колхоз манда тиимэ 15 микрокалькулятор абажа үгөө hэн. Тэдэниие гансашье би бэшэ, харин химиин багша З. Д. Мижитова, математикын багша, hургуулиимнай директор Л. Д. Дугаржапова, нёдондо багшанарай институт дүүргээд, манда физикэ заажа байhан Г. В. Цыбиков гэгшэд хэшээлнүүдтээ амжалтатайгаар хэрэглэнэ. hурагшадаймнай зариманиинь гэртээ тиимэ калькуляторнуудтай боложо байнхай. Энэнь ехэ hайн. Мүнөөнэй сагта хүн бүхэн компьютерна техникэтэй дүтөөр танилсаха ёhотой. Ямаршье мэргэжэлтэй хүндэ тэрэ хэрэгтэй болохо. Мүнөө жэлдэ hургуулияа мүнгэн медальтайгаар дүүргээд, багшанарай институдай физико-математическа факультедтэ эрхимээр шалгалта барижа орohон Света Бальжинимаева гэртээ тиимэ калькулятортай hэн. Математика, физикээр угаа hонирходог мүнөөнэйmни шабинарта — Марина Цырендашиева, Баярма Цыренжапова, Баяр Халзанов гэдэгүүдтэ — тиимэ юумэнэй хэрэгтэй байhаниинь баhал эли. Эдэ хүбүүд, басагад уданшьегүй инженерэй, багшын мэргэжэл шэлэжэ магадгүй ха юм.

Юрэнхыдөө үхибүүд калькулятор, электронно экзаменатор гэхэ мэтын зүйлнүүдтэй угаа түргэн танилсажа, оньhыень олоодхино. 8-дахи, 9-дэхи, 10-дахи классуудта гол түлэб тиимэ хэшээлнүүдэй ябуулагдадагшье hаань, заримдаа 6-дахиин үхибүүдтэй «туршалгануудые» хэнэбди. Хуу ойлгоод лэ байна. Эдэбхи, hонирхолынь бүрикшье ехэ шэнги. Үхибүүд гээшэмнай hонор, hонюуша, гайхалтай хурса зон ха юм даа.

Техническэ хэрэгсэлнүүдые олоор хэрэглэжэ, хэшээлнүүдээ ябуулха, үхибүүдые компьютерна техникэтэй танилсуулха, тэдэнэй бэеынь тамирые, байгаалиар үршөөгдэhэн бэлиг талаангыень хүгжөөхэ — эдэ бүхы эрилтэнүүдэй тон зүб, гүнзэгы удха шанартай байhанда hэжэг түрэнэгүй.

Гэхэтэй хамта хүүгэдые сэдьхэл ухаанай талаар, хүн талаарнь хүмүүжүүлхэ ёhотой байhанаа хараahaa алдажархидаг гээшэ хабди. Үхибүүдые ном уншуулжа, кино, зүжэг харуулжа hургаха хэрэгтэй. Хүнүүдэй хоорондохи харилсаанай эгээ юрыншье, орёо наринщье заршам гуримуудые хашаргүй заажа үгэхэ хэрэгтэй. Аха зониие хүндэлхэ, cөрhөө бага хүүгэдые эршэлхэ, эмитэдые хайрлаха, хани нүхэсэлдөө үнэн байха гээшэ юрын зүйлнүүд гээшэ аал? Ургажа ябаа хүнэй сэдьхэлэй hайхан шэнжэ тэрэл байха байна бшуу.

Үдэр бүриингөө жэшээгээр бидэ, ехэшүүл, хүүгэдэйнгөө сэдьхэл бүрилдүүлнэбди. Түрэлхидэй, багшанарай хубита тэрээн соо тэгшэ адлихан. Тиигэбэшье багшын үүргэ түрэлхидэйхидэ орходоо нэгэ бага хүтэлбэрилхы, шэглүүлхы удхатай гү даа гэжэ hанадагби. Багшын үгэ олонхидоо шиидхэхы байдаг ха юм. Түрэhэн үридөө хэмгүй дурлажа, үлүү гаратар эрхэлүүлжэрхихээ hанадаг түрэлхидтэ хэн туhалха аргатайб? Багша. Үхибүүдэй номдоо оролдосотой, ажалша бэрхээр hурахын түлөө хэн харюусалга даажа абанаб? Багша. Ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэхэдэнь, эдир хүндэ хэн заабари үгэнэб? Багша. Хожомой сагта эдэ hурагшадай мүрөө алдабалнь, эхэ, эсэгынхиhээ дутуугүй, хэнэй сэдьхэл үбдэхэб? Багшын лэ бэд даа!

Иимэл hанаа зоборитой, тухашарал ехэтэй, тиигэбэшье сэдьхэлдэм хэмжээлэшэгүй ехэ баяр асардаг ажалтай хүм даа. Багша хүнүүдтэй уулзан сасуугаа, бэе бэеэ таняадхидаг, ажал тухайгаа халуунаар хөөрэлдэдэг, суг хүдэлбэл, хэн хэндээшье хүндэтэйгөөр хандадаг, үнэн ёhoop нүхэсэдэг заншал бии. Тэрэ заншал гуримай ёhoop мүнөөдэр би багша нүхэдтөө бултандань хандажа амаршалаад, хамаг hайн hайханиие үреэхэ байнаб.

Е. БАЛЬЖИНИМАЕВА,
Мухар-Шэбэрэй районой Хушуун-Үзүүрэй дунда hургуулиин багша-методист.

...залуушуулые ...коммунис ёhoop ху... ...арбан нэгэ... ...жэлдэ туйлаhан ...гаа түлөө бүлэг ...СССР-эй орден, ...шагнагдаhан ...эй Верховно Сове... ...умэй Указ hая...хан тунхаглагдаа hэн. Тэрэ тоодо Улаан-Үдын 35-дахи hургуулиин директор Мария Логовна Шункова Ленинэй орденоор шагнагдаhан байна. РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй hургуулиин габьята багша М. Л. Шункова гай сээжэдэ үшөө Ажалай Улаан Тугай орден, РСФСР-эй гэгээрэлэй отличнигай тэмдэг ялардаг.

Засаг түрын үндэр шангаар, Багшын үдэрөөр габьята багшые амаршалая.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Л. Шункова юрод хэлэнэй хэшээл үнгэргэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ҮНДЭР ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

Бау Ямпилов имагтал хүгжэмтэ искусствада бэшэ, харин юрэнхыдөө Буряадай соёлдо юрэ бусын, онсо ехэ үзэгдэл болоно. Мүнөө үедэ ажаhууhан бидэнэр тэрэнэй зохёохы ажал ябуулгын хэмжээе, хүн шанарыень үшөө хүсэд ойлгожо шадахашьегүй байжа болохобди. Саашадаа тэрэнэй нэрэ суугай, бүтээлнүүдэйнь бүри үргэнөөр дэлгэржэ тараханъ арсашагүй.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1986 оной сентябриин 12-ой Указаар Б. Б. Ямпиловта совет хүгжэмтэ искусствые хүгжөөлгэдэ ехэ аша габьяатай байhанайнь түлөө түрэhөөр 70 наhанайнь ойтой дашарамдуулан, Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо hэн. Уржадэр КПСС-эй обкомой Ехэ зал соо Б. Б. Ямпиловта Ленинэй орден, «Балта ба Хадуур» гэжэ Алтан медаль барюулалгада зорюулагдаhан баярай суглаан болобо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Бадиев суглаае нээгээд, партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляковто үгэ үгэбэ.

— Мүнөөдэр бидэнэр онсо hайхан, дэмбэрэл ехэтэ ушараар эндэ суглараабди. Совет ороной, Россин, Буряадай элитэ композиторта Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо, — гэжэ А. М. Беляков хэлэбэ.

— Б. Б. Ямпилов совет искусствада туйлай ехэ хубита оруулаа. Энэ шагнал композиторташье, мүн Буряад ороной бүхы искусствада үгтэhэн үндэр ехэ сэгнэлтэ гээшэ. Гайхамшагта патриот-интернационалист, коммунист, фронтовик Бау Базарович Ямпилов мүнөөшье уран бүтээлэй дайшалхы зэргэдэ жагсанхай.

А. М. Беляков СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншаад, Б. Б. Ямпиловта Ленинэй орден, «Балта ба Хадуур» гэжэ Алтан медаль зүүлгэжэ, халуунаар амаршалба.

hүүлээрнь Б. Б. Ямпилов харюугай үгэ хэлэжэ, Коммунис партидаа, Совет правительствадаа үндэр шагналай түлөө баяр хүргэбэ.

— Хүн бүхэндэ бэлиг шадабариингаа зэргээр, шанартайгаар ажаллахые хүсэнэб. Би өөрөө табин жэл соо зохёолнуудые бэшэнэб, саашадаашье зохёохоб, бүришье hайнаар зохёохоб, hайнта даа, —гэжэ үгээ тэрэ түгэсхэбэ.

Гүрэнэй ород драмын театрай ахамад режиссер А. А. Бурков, Буряад драмын академическэ театрай директор Ц. А. Балбаров амаршалгын үгэнүүдые элитэ композиторта хандуулба. Б. Б. Ямпиловта барюулhан сэсэгүүд урдань стол дээрэ hүри hөөг болошобо.

Баярай суглаанда партиин обкомой секретарь К. А. Албашеев, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Плотников, партиин обкомой соёлой таhагые даагша Л. Ч. Нимаева гэгшэд хабаадалсаа.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

АША ГАБЬЯАЕНЬ ТЭМДЭГЛЭБЭ

Үсэгэлдэр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседанинуудай зал соо баяртай үйлэ хэрэг болобо. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада залуу үетэниие hургаха ба коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ талаар аша габьяатай байhанайнгаа түлөө СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаhан республикын hургуулинуудай бүлэг багшанарта гүрэн түрымнай үндэр дээдын шагналнууд баяр hололой оршон байдалда барюулагдаба. Баяр ёhололые партиин обкомой эрдэм ухаанай болон hуралсалай таhагые даагшын орлогшо В. Б. Цыбикдоржиев нээhэн байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Бадиев, республикын Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. С. Берещинов гэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые соносхоод, Эхэ оронойнгоо үндэр шагналнуудые республикынгаа эрхим багшанарта халуун альга ташалган доро барюулба. Улаан-Үдын 35-дахи дунда hургуулиин директор М. Л. Шунковада Ленинэй орден барюулагдаба.

Удаань Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр П. Ф. Бардахановта, Загарайн районой Новоильинскын дунда hургуулиин багша Т. Г. Чеботаревто Арадуудай Хани барисаанай орденууд барюулагдаба. Тарбагатайн районой Доодо-Саянтын дунда hургуулиин багша В. В. Андреева, Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ институдай факультедэй декан В. А. Барьядаева болон бусад нүхэд «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хүртэбэ.

Б. ДАРИЕВА.

I. УЛААН-ҮДЫН I-дэхи ТЭЦ: 50 ЖЭЛ

Арадай ажахые хүгжөөлгын хоёрдохи табан жэлэй (1933—1937 он) гол шухала түсэбүүдэй нэгэн гэхэдэ, ороной зүүн районуудай промышленностиие хүгжөөлгые түргэдхэлгэ мүн байгаа. Тиин 1936 оной октябриин 6-да Улаан-Үдын 1-дэхи ТЭЦ республикын ниислэл хотодо түрүүшын дулаа үгэhэн түүхэтэй юм.

Тэрэ гэhээр табин жэл үнгэршэбэ. Энэ хугасаада тус коллектив совет энергетикын предприятинуудай тоодо урдахи зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана. Электростанциин үйлэдбэрилэн гаргаhан электрын болон дулаанай элшэ хүсэн урда зүг руу — Монголой Арадай Республикада, хойто зүг руу—Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта эльгээгдэнэ.

ТЭЦ-эй алдарта түүхые илангаяа урма баяртайгаар, сэдьхэлээ доhолгон, угтажа байгшад гэхэдэ, барилгадань хабаадалсагшад, ажалайнгаа намтарые эндэ эхилэгшэд болоно. Турбинануудай түрүүшын машинистнүүд cooho мүнөө наhанайнгаа амаралтада гараhан Т. П. Лаврен, энергетигүүдэй музей эмхидхэжэ байhан А. Е. Демин, ажалай ветеран П. К. Сарайкин болон бусадые нэрлэмээр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Хабсаргагша (зүүн гарhaa) В. Донов, слесарьнүүд Н. Сальников, В. Манзанов, С. Ильин, А. Васильев, В. Фадеев гэгшэд.

ГЭРЭЛ, ДУЛАА ДАМЖУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

Улаан-Үдын ТЭЦ-ые барилгын түүхэ хадаа Буряад оронойдо хүсэ охотэй энергетикэ байгуулгын эхин хуудаһануудые нээжэ үгэнэ. Энэ хадаа паровоз-вагон заһабарилгын заводые барилгын түүхэтэй сэхэ холбоотой юм.

1932 оной июнин 2-то Ажалай болон Оборонын совет Верхнеудинскэ хотодо паровоз заһабарилгын, вагон бүтээлгын завод барихо тухай шиидхэбэри абаа бэлэй. ВКП(б)-гэй Буряад-Монголой обкомой нэгэдэхи секретарь М. Н. Ербанов заводые, тэрэ тоодо ТЭЦ-ые барилга угаа ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглээ һэн. Промышленностиин гигантые барилгын гол хүсэн хадаа Туркисбай барилгаһаа С. М. Ивановой түрүүтэй Буряадта ерэһэн 500 хүн бэлэй. С. М. Иванов Улаан-Үдын ПВРЗ-е, ТЭЦ-ые барилгада онсо ехэ габьятай. Тэрэ олон мянган хүнһөө бүридхэн барилгашадай коллектив байгуулаад, дурбэн жэлэй туршада Улаан-Үдын ПВРЗ-е, ТЭЦ-ые, байрын гэрнүүдые, һургуули, больница, хүүгэдэй сад, магазин, соёлой байшан болон бусад объектнүүдые бодхооһон байна. Заводые болон ТЭЦ-ые барилгада электрын элшэ хүсэн хэрэгтэй байгаа. Тиимэһээ тэдэ турбогенератор тодхогдожо, хүсэнинь хэдэн дахин дэшэлээ бэлэй. Верхнеудинск тииихэдэ бишыхан хото байгаа. Промышленна талмай сэбэрлэхын тула ой модон үндэһөөрөө онгилогдожо абтаа, саг зуурын бараагууд, столовонууд баригдаа һэн. Ажалай гол хэрэгсэлнүүд гэхэдэ, лом, хайлаа, хүрзэ, канат байгаа. Морёор ашаан зөөгдэдэг һэн. Гэбэшье заводой барилга түргэн эршэтэйгээр ябуулагдаа.

1934 оной сентябриин 6-да эрээдүйн ТЭЦ-эй һуури табигдаһан юм. 1935 оной зун гол корпус бэлэн болгогдоод, оньһон түхеэрэлгэнүүд хабсаргагдажа эхилээ. ТЭЦ-эй барилгын начальнигаар Г. С. Кузнецов, хабсаралгын таһагай начальнигаар М. В. Касаткин томилогдоо бэлэй.

Котел, турбина, түлишэ үгэлгын түхеэрэлгэнүүдые хабсаргалгын эхилхэдэ, кадрнуудые бэлдэлгын асуудал түрүүшын ээлжээндэ гараа. 1935 оной августда 3 бүлэг бүридхэгдөөд, Москвада һуралсал гараһаар элсэгдээ һэн. «Мосэнерго»-гэй 1-дэхи ТЭЦ-дэ, эдэ ГРЭС-үүдтэ практика гараһанай удаа бэригдэжэ ТЭЦ-дэ 90 хүн бусажа эрэһэн юм. Тэрэ тоодо В. Я. Ярункин, С. А. Дымбрылов, К. С. Елшанский, И. П. Челночков болон бусад ороо. Дээдэ һургуули дүүргэһэн мэргэжэлтэд мүн лэ бусаа. Дээдэ гарай мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд Харьков, Москва хотонуудһаа элсэгдээ. Тубэй электрическэ станциин начальник байһан Н. Ф. Родионов ТЭЦ-эй директораар томилогдоо бэлэй.

ТЭЦ-ые эхинһээ барилгашадай тоодо Р. Т. Наумов, П. С. Садов, П. Ф. Берков, Б. М. Халтыгеев, М. М. Пантюхова гэгшэд ороолсоо.

Станциин коллектив бүхыдөө — барилгашад, хабсаргагшад ашаглагшад оруулгын хэһые тэсэжэ ядан хүлеэжэ һэн. Гансашье Улаан-Үдэ бэшэ, мүн бүхы республикын хүгжэлтые түргэдхэлгэдэ шиидхэхы хэһа болохо байгаа бшуу.

1936 оной октябриин 6-да Улаан-Үдын ТЭЦ промышленнэ түрүүшын тоог үгэһэн байна. Тиигэжэ энэ үдэр станциин түүхэдэ Улаан-Үдын ТЭЦ-ые ашаглалгада оруулгын үдэр гэжэ тоологдодог болоо. Бүхы механизмууд жэншэдгүй хүдэлгэдөө. Улаан-Үдын ПВРЗ, нютагай промышленность, түмэр замай узел электрын элшэ хүсөөр хангагдаа. 30-дахи онуудай һүүл багаар ТЭЦ-эй шэнэ хүсэнүүдые таһалгаряагүй ашаглалгада оруулһанай ашаар хотын бата найдамтай энергетическэ бааза байгуулагдаһан юм.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэдэ, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд И. Н. Быков, К. М. Назаров, Д. К. Карлюк болон бусад олон зон фронтдо мордоо һэн. Үлэһэн хүнүүд сүүдхын 12 часай туршада эсэлтэ сусалтагүй хүдэлдэг байгаа. Туйлагдаһан технико-экономическа дүнгүүдэй болон Улаан-Үдые таһалгаряагүй дулаагаар хангаһанай түлөө 1943 ондо ТЭЦ-эй коллективтэ Гүрэнэй Оборонын комитедэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаһан юм. Дайнай һүүлээрхи хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ А. Е. Демин, П. К. Сарайкин, В. И. Андриенкова, Б. М. Халтыгеев, К. С. Елшанский, Т. Б. Доржиев болон бусад шэн габьяатайгаар ажаллаһан байна. Сэрэгшын хүнгэн бэшэ зам гаталаад, Улаан Одоной дайшалхы хоёр ордоноор, хэдэн медальнуудаар шагнагдаһан Г. И. Акулов хүдэлмэридөө ороо һэн. Эхэ оронойнгоо түлөө дайлалдажа, дайнай газарһаа И. Н. Быков, аха, дүү Еремеевүүд, К. М. Назаров, Д. Шахметов, И. Бурлаев, П. Ишков бусаагүй бэлэй.

ТЭЦ-дэ электрын болон дулаанай элшэ хүсэн дүүрэн хүсэндөө үйлэдбэрилэгдэһөөр һэн, 1947 ондо 3-дахи котелой хабсаргалга эхилэгдээд, 1948 оной һүүл багаар ашаглалгада оруулагдаһан юм. Нэгэ мүһэн ленточнэ транспортернуудые хабсаргаха хүдэлмэри ябуулагдаа. 1955 ондо 4-дэхи котелой, 3-дахи турбинын хабсаргалга эхилэгдээ. 3-дахи турбогенератор 1956 оной майн 21-дэ, харин 4-дэхи котел 1957 оной январиин 16-да ашаглалгада тушаагдаһан байгаа. Станциие үргэдхэлгэ зогсолтогүй ябуулагдаа.

Иигэжэ 1957 он болотор ТЭЦ ПВРЗ-гэй мэдэлдэ заводой электростанци, цохынь мэтээр хүдэлгэгдэдэг байгаа. Хотын электростанциие коммунальна ажахы ашагладаг һэн. 1957 ондо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр ТЭЦ СССР-эй Электростанциинуудай министерствэдэ дамжуулагдаһан юм.

Промышленностиин хүгжэхэ тума, электрын элшэ хүсэндэ городой эрилтэ ехэ болоо. Хүдөө ажахыдашье иимэ байдал тогтоо. Улаан-Үдын ТЭЦ-эй дүтын районуудые электричествээр хангадаг һаань, бусад районуудые Баянголой, Тимлюйн ТЭЦ, хүдөөгэй жэжэ гидростанцинууд, дулаанай электростанцинууд хангадаг байгаа. Эдэнэй тоо 700 шахууда хүрэдэг һэн. Республикын хүтэлбэрилэгшэд Улаан-Үдын ТЭЦ-ые үргэдхэхэ шиидхэбэри абаһан байна. Тиигэжэ 1957 ондо үргэдхэлгын барилга, хабсаралга хэгдэхэһээ гадна автоматика нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри үргэлжэдөө ябуулагдаа. Иигэжэ уһанай хэмжээе шалгадаг, хинадаг хүдэлмэришэд сүлөөлэгдөө һэн. Утаа тортог, хорото газуудые сэбэрлэлгын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтаа. Үнэһэ таһалгаряагүй сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүд хабсаргагдаа. 70-дахи онуудта нэгэ мүһэн автоматизацилгын хэмжээнүүд үргэлжэлүүлэгдээ.

Ажаллагшадай ажаһуудалай эрхэ байдал урданайхиһаа һураггүй һайжаруулагдаа. 450 һууритай «Черемушки» гэһэн пионерскэ лагерь баригдаа. Котокель нуур дээрэ аяншалгын бааза бодхоогдоо. «Энергетик» профилакториин барилга дүүргэгдээ.

Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгын жэл бүри ехэ болобошье, зогсолтогүй ургаһан хотын хэрэглэмжэ хангахань бэрхэтэй һэн. 1976 ондо Гусиноозерскын ГРЭС-эй 1-дэхи блок хүдэлгэгдэжэ эхилээд, электричествээр хангалгын зарим хубиие бэе дээрээ даажа абаһан байна. Уламжалан дулаа урданайхиһаа ехээр гаргахын тула ТЭЦ-тэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгые хорооохо арга олдоо. Гэбэшье энээгээр хизаарлахын аргагүй байгаа. 1980 ондо 11-дэхи, 1985 ондо 12-дохи котелнууд ашаглалгада тушаагдаа. Нёдондо 13-дахи котёлой хабсаргалта эхилһэн, мүнөө жэл түгэсхэгдэхэ хараатай.

Предприятиин 50 жэлэй ойе угтуулан ТЭЦ-эй цехүүдэй дунда үргэн ехэ социалис мүрысөөн дэлгэрээ. Эндэ электроцех (начальнигынь С. С. Дмитриев, цехкомой түрүүлэгшэ Л. Ф. Баташева), электроцехэй «Г» халаан (начальнигынь С. А. Гиря), мастерска участок (мастерынь С. М. Астраханцев, профорг П. М. Шайдуров), ешаа тээгшэдэй бригада (бригадирынь С. П. Хантаев) илажа гараа. Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэд гэхэдэ котелой ахалагша машинист И. И. Манхиров, турбинануудай машинист В. А. Чекмарев, котельнэ цехэй слесарь В. А. Данилов, энэл цехэй гагнуурша И. Е. Аполлонов, электрослесарь, В. П. Молчанов, моторист Г. К. Коряхин болон бусад олон болоно.

Мүнөө обществодомнай шэнэ үе сагай амисхаал бурин мүһэн мэдэрэгдэнэ. Манайшье коллективтэ ажалдаа шэнэ ёһоор хандаха, гурим журам шангадхаха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Ажалшадай урда харюусалгамнай, үүргэмнай тон ехэ. Районой энергетическэ предприятинуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, 1986 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр нэгэдэхи һуури, хотын предприятинууд соо һоо хоёрдохи һуури эзэлээбди. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ станциие һэльбэн шэнэдхэхэ, техническэ талаар зэбсэгжүүлхэ программын сүм бэелүүлэгдэбэл, шэнэ баригдажа байһан 2-дохи ТЭЦ-һээ дутуугүй технико-экономическа үрэ дүнгүүдтэйгээр хүдэлгэхэ арга олдохо жэшээтэй.

В. ЧЕШЕЙКО,
Улаан-Үдын 1-дэхи ТЭЦ-эй директор.

II. УЛААН-ҮДЫН I-дэхи ТЭЦ:50 ЖЭЛ

Үнгэрһэн табин жэлдэ үйлэдбэридэ үндэһэн хубилалтанууд болоо. Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай урдахи жэлнүүдтэ ТЭЦ-эй хүсэн оройдоол 24 мянган киловатт-часта хүрэдэг байһан аад, һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэ дахин ехэ болоо. Мүнөө предприятиин хүсэн 127 мянган киловатт-часта, дулаанай хүсэн часай 720 гикалоридо хүрэнэ.

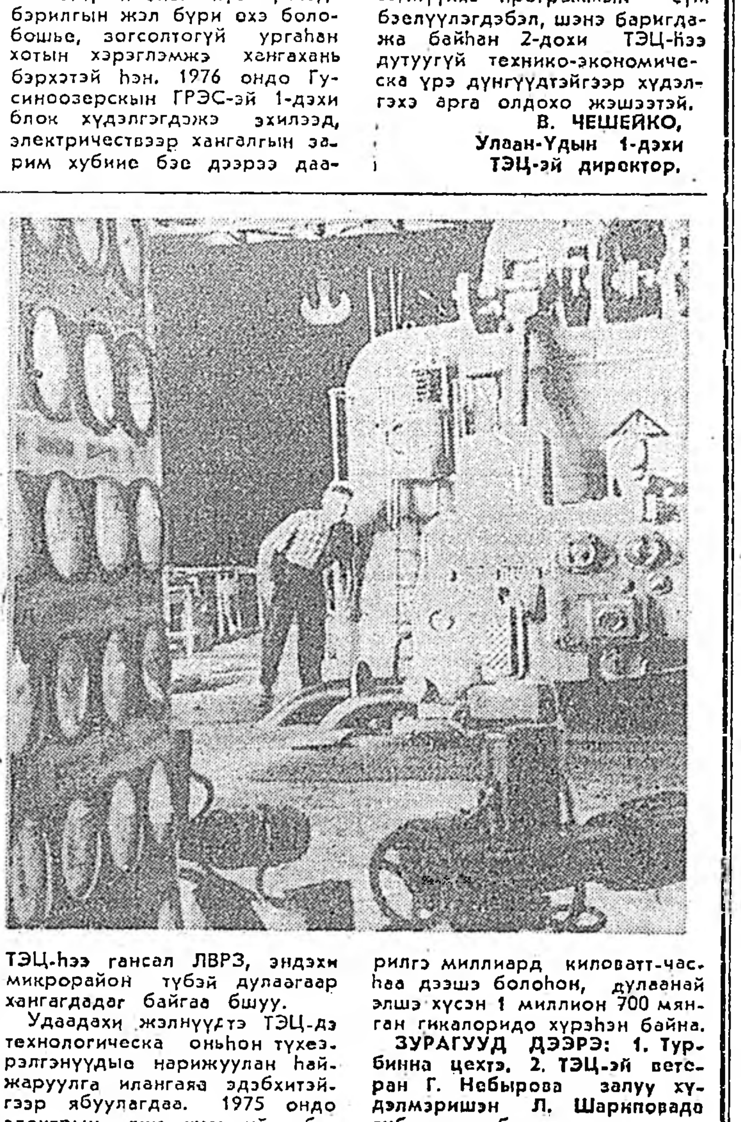
ТЭЦ-эй хүгжэлтэдэ долоодохи табан жэл онсо һуури эзэлээ. Промышленностиин болон гэр байрын барилгын үргэнөөр ябуулагдажа байхада, 1963 онһоо 1970 он болотор ТЭЦ-тэ хүсэ ехэтэй котлоагрегадууд, турбогенераторнууд ашаглалгада тушаагдаһан байна. Эдэ жэлнүүдтэ [illegible]

оньһон түхеэрэлгэ ашаглахадань «Востокэнергомонтажай», «Электросибмонтажай» хабсаргагшад, ТЭЦ-эй барилгын управлениинхид горитой туһаламжа үзүүлһэн байна.

Нэгэн доро 1960 онһоо эхилээд, Улаан-Үдэ хотодо дулаа дамжуулгые һайжаруулхаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа, дулаа дамжуулгын соргонууд тодхогдоо. 1959 он болотор ТЭЦ-һээ гансал ЛВРЗ, эндэхи микрорайон түбэй дулаагаар хангагдадаг байгаа бшуу.

Удаадахи жэлнүүдтэ ТЭЦ-дэ технологическа оньһон түхеэрэлгэнүүдые нарижуулан һайжаруулга илангаяа эдэбхитэйгээр ябуулагдаа. 1975 ондо электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ миллиард киловатт-часһаа дээшэ болоһон, дулаанай элшэ хүсэн 1 миллион 700 мянган гикалоридо хүрэһэн байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Турбинна цехтэ. 2. ТЭЦ-эй ветеран Г. Небырова залуу хүдэлмэришэн Л. Шариповада зүбшэл заабари үгэнэ.

ТОО, БАРИМТАНУУД

ТЭЦ-эй үйлэдбэрилһэн түрүүшын электрын элшэ хүсэн 1936 оной октябриин 6-да дамжуулагдаһан юм.

* * *

Улаан-Үдын ТЭЦ 1951 он болотор ЛВРЗ-гэй хамһабариин цех байһан юм. 1957 оной мартын 16-да СССР-эй Электрофикациин министерствын мэдэлдэ дамжуулагдаа.

* * *

1957 онһоо ТЭЦ республикын ниислэл хотые дулаагаар хангажа эхилээ.

* * *

1963 оной декабрь һарада Улаан-Үдын ТЭЦ-тэ коммунис ажалай предприяти гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

* * *

100 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ аргатай турбогенератор 1964 оной декабриин 13-да ашаглалгада оруулагдаа.

* * *

1965—1970 онуудта ТЭЦ-эй гол болон хамһабариин түхеэрэлгэнүүдэй технологическа схемэнүүд һэльбэн шэнэлэгдээ.

* * *

1975 оной декабриин 26. ТЭЦ-эй коллектив жэлэй эхинһээ 1 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ түрүүшынхиеэ үйлэдбэрилэн гаргаба.

* * *

1976 он. ТЭЦ үдэр бүри 3 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргана.

* * *

1977—1980 онууд. ТЭЦ-эй технологическа схемэнүүд һэльбэн шэнэлэгдэжэ, сетевой шэнэ насосууд ашаглалгада оруулагдаа.

* * *

1984—1985 онууд. Дулаа дамжуулдаг зарим соргонууд һэлгэгдээ.

ХАРЮУСАЛГАА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Хүдөө ажахын шэнжэлээ

Үнгэрһэн юһэн һарын хугасаа соо республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэбүүдээ амжалтатай дүүргээ. Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин районуудһаа бэшэ районууд гүрэндэ мяха тушааха гурбан кварталайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Хойто-Байгалай, Баунтын, Ивалгын районууд һайнаар хүдэлжэ, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбүүдээ 130—117 процент бэелүүлһэн габьяатай.

Гурбан кварталай дүнгөөр байгша ондо нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо гүрэндэ мяха тушаалга 14 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Ивалгын, Прибайкалиин, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Бэшүүрэй районуудай ажахынууд эбэртэ бодо малаа һайнаар шахан таргалуулһандаа, мяханай комбинадта ехэ шэгнүүртэй үхэрнүүдые худалдаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, Ивалгын районой колхоз, совхозуудһаа тушаагдаһан үхэр бүхэн 377 килограмм, Прибайкалиин районһоо асарагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүхэн 374 килограмм татаа. Республикын ажахынууд үнгэрһэн юһэн һарын хугасаа соо дүн хэмтэ 214,5 мянган толгой хонидые гүрэндэ тушаахадаа, толгой бүриин шэгнүүрые 35 килограммда хүргэһэн байна. Загарайн, Ахын районуудһаа тушаагдаһан хонин бүхэн дундаа зэргээр 39 килограмм татажа, ажахынуудынь тарган, һайн мяха гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө нэмэлтэ түлбэри ехээр абаба. Твороговскэ шубуунай фабрикын коллектив байгша ондо ажалаа эрид һайжаруулжа шадаһандаа түсэбһөө гадуур 387 тонно шубуунай мяха худалдаа. Загарайн, Кабанскын, Сотниковско шубуунай фабриканууд энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо холо дээшээ мяха тушааһан байха юм.

Хэды иимэ һайн жэшээнүүдэй байгаашье һаань, республика дотор гүрэндэ мяха худалдалга үшөөл доогуур хэмжээндэ ябуулагдана. Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин районууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргээгүй дээрэһээ, республикаяа гэдэргэнь татаа. Эдэ районуудай колхоз, совхозууд үхэр, хонидоо шахан таргалуулжа бираагүй. Гурбан кварталай дүнгөөр Ахын районһоо тушаагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүр оройдоол 255 килограммһаа дээшэ гарзагүй. Баргажанай, Тарбагатайн, Түнхэнэй, Кабанскын районуудһаа асарагдаһан гахайн толгой бүриин шэгнүүр 87—88 килограмм болоо. Мухар-Шэбэрэй районой хонидынь ехэл туранхай байшоо. Эдэ дутуу дундануудые усадхахын тула колхоз, совхоз бүхэн мүнөөнһөө жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ абаашагдаха үхэр малаа, гахай, адуугаа илгажа, шахан таргалуулгада табиха, мал харууһалагшадта дехадна даабари тодорхойлогдохо, урмашуулгын хэмжээнүүдые эбаха талаар хүдэлмэри ябуулагдаха болоно.

Һү худалдалгаар республикын бүхы районууд түсэбөө дүүргэжэ шадаһан байна. Баунтын районой һаалишад энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо тоһоной заводто 39 процентээр ехэ һү худалдажа шадаа. Эдэнэр иимэ үндэр үрэ дүн хайшан гээд туйлааб гэхэдэ, нэн түрүүн зунай бэлшээриин хаһые зүбөөр хэрэглээ. Саашадаа республикын ажахынууд үбэлэй һаранууд һү һаамаа доошолуулхагүйн тула тодорхой хэмжээнүүдые абаха шухалада тоологдоно.

Республикымнай шубуушад гүрэндэ үндэгэ худалдаха юһэн һарынгаа даабариие 105 процент бэелүүлээ гэхэ гү, али бүхыдөө 132.529 мянган үндэгэ худалдаа. Илангаяа Загарайн бройлерно фабрикын коллектив түсэбтэ даабариияа 2,3 дахин үлүүлһэн байха юм.

Һоoһо худалдаха талаар муртэй үрэ дүн туйлагдабагүй. Түнхэнэй, Яруунын, Ивалгын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй районууд «сагаан алта» тушааха жэлэйнгээ түсэбые амжалтатай бэелүүлбэ. Харин бэшэ районууд даабарияа дүүргэжэ шадаагүй. Иимэ байдалда юундэ ороoбибди гэхэдэ, нэн түрүүн хонин ажал эрхилэлгэдэ анхарал һулаар хандуулагдана. Хоёрдохёор, хонин һүрэгые саашадань түргэнөөр хүгжөөхын тула үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри бирагүйгөөр ябуулагдана.

Энэ ороод байһан малай үбэлжэлгын үедэ мяха, һү, үндэгэ элбэгээр абахын, эдүүһэ малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлхын хойноһоо тэмсэл мүнөөнһөө эмхитэйгээр ябуулагдаха ушартай. Энэ хэрэгтэ районуудай партиина, совет, хүдөө ажахын органуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд сэхэ харюусалгатай.

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ГУРБАН КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ
1986 оной октябриин 1-нэй мэдээн

(түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Районууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн	Нөөһон
Баргажанай	109	128	—	91
Баунтын	120	139	—	—
Бэшүүрэй	103	114	—	88
Зэдын	103	107	142	89
Яруунын	111	117	—	108
Загарайн	101	114	2,3 дахин	82
Захааминай	110	109	—	94
Ивалгын	117	111	101	106
Кабанскын	102	101	132	—
Хэжэнгын	106	102	—	105
Хурамхаанай	111	116	—	93
Хяагтын	103	114	—	93
Мухар-Шэбэрэй	92	112	—	102
Ахын	100	102	—	96
Прибайкалиин	92	105	—	—
Хойто-Байгалай	130	126	—	—
Сэлэнгын	100	111	—	90
Тарбагатайн	103	100	—	91
Түнхэнэй	116	114	—	110
Хориин	111	109	123	90
Республика	104	111	105	94

СССР-эй Верховно Соведэй Президиу

РСФСР-эй АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКСЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД Д ДЭЙ КОЛХОЗНИГУУДЫЕ, ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭД ДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ болон буйлуулха талаар түсэб хи табан жэлэй даабаринуудые, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдэ тануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Елшин Александр Степановичые — Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой автомобилиин жолоошон.

Елшина Галина Николаевнае — Баргажанай районой Баргажанай совхозой һаалишан.

Емельянова Агафья Лукиничнае — Тарбагатайн районой «Дружба» колхозой һаалишан.

Ефимова Ульяна Анатольевнае — Мухар-Шэбэрэй тоһоной заводой сыр үйлэдбэрилэгшэ.

Ефимова Васса Ерастовнае — Тарбагатайн районой ажахынууд хоорондын гахай шахан таргалуулгын «Южный» комплексын звеньевой.

Жарникова Нина Федоровнае — Хяагтын районой «Заря» колхозой һаалишан.

Зоркальцева Мария Сергеевнае — Бэшүүрэй районой «Рассвет» колхозой һаалишан.

Иванов Клим Милентьевичые — Бэшүүрэй районой заһабарилгын-техническэ «Бичурское» предприятиин автомобилиин жолоошон.

Истомина Серафима Алексеевнае — Бэшүүрэй районой Еланай колхозой һаалишан.

Ишоев Жамбал Гендуновичые — Зэдын районой «60 лет Октября» колхозой хонишон.

Калашников Николай Ивановичые — Кабанскын районой Хандалын совхозой механизатор.

Калашников Юрий Игнатьевичые — Улаан-Үдын архиин заводой директор.

Каленых Иннокентий Иннокентьевичые — Ивалгын районой Ивалгын ОПХ-гай автомобилиин жолоошон.

Карагаев Владимир Николаевичые — үйлэдбэриин «Северо - Байкальскагропромхимия» нэгэдэлэй механизатор.

Карпов Алексей Ивановичые — үйлэдбэриин «Кижингинскагропромхимия» нэгэдэлэй тракторист.

Кашапов Гаяс Батгудиновичые — Хориин районой Хасууртайн совхозой мал адуулагша.

Кишиктуев Пурбо Будаевичые — Ивалгын районой Оронгын совхозой бригадир.

Ключников Николай Спиридоновичые — үйлэдбэриин «Селенгинскагропромхимия» нэгэдэлэй тракторист.

Кобелев Анатолий Гавриловичые — Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой мал адуулагша.

Ковина Серафима Александровнае — Хяагтын районой Хяагтын-Адагай гахайн комплексын оператор.

Колодина Александра Андреевнае — Зэдын районой Оёорой совхозой һаалишан.

Кондакова Аграфена Михайловнае — Бэшүүрэй районой шубуунай «Бичурская» фабрикын шубуушан.

Кузьмин Виктор Николаевичые — үйлэдбэриин «Кяхтинскагропромхимия» нэгэдэлэй механизатор.

Кузьмин Леонид Павловичые — Зэдын районой Борьёогой совхозой механизатор.

Кузьмина Елена Сергеевнае — «Бурятагропромснабай» районууд хоорондын хангалгын баазые даагша, Улаан-Үдэ хото.

Кукарева Полина Гавриловнае — Буряадай М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ совхоз-техникумэй багша, Улаан-Үдэ хото.

Курапов Николай Павловичые — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай слесарь-заһабарилагша.

Курбатов Михаил Евстигнеевичые — Прибайкалиин районой «Нестеровский» совхозой механизатор.

Ламуев Владимир Бизьяевичые — «Бурятскагропромстрой» нэгэдэлэй Сотниковой ажахынууд хоорондын нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын бригадир.

Ланцова Людмила Петровнае — үйлэдбэриин «Бурятавторемонт» нэгэдэлэй Шэнэ-Бэрээнэй гол заводой гагнууршан, Загарайн район.

Логинов Борис Базаровичые — Захааминай районой Санагын совхозой мал адуулагша.

Лунина Прасковья Никифоровнае — мал болгон болбосоруулгын заводой болбосоруулагша, Улаан-Үдэ хото.

Максимов Анатолий Гавриловичые — үйлэдбэриин «Бурятскагропромстрой» нэгэдэлэй механизацилгын болон транспортын управлениин автомобилиин жолоошон.

Мальцов Павел Устиновичые — Тарбагатайн районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой агроном.

Мангутов Александр Викторовичые — Яруунын районой Улаан-Туяа совхозой автомобилиин жолоошон.

Манзырев Василий Иннокентьевичые — Баргажанай районой заһабарилгын-техническэ «Баргузинское» предприятиин автомобилиин жолоошон.

Михайлова Галина Михайловнае — Улаан-Үдын горплодоовощторгын магазинай наймаалагша.

Морозов Александр Степановичые — Зэдын районой Ториин моринной заводой адуушан.

Москвитина Наталья Ивановнае — Закаменскын мяханай комбинадай хэбшэн.

Мункуев Дымбрыл Цыбикнимаевичые — Ивалгын районой Оронгын совхозой звеньевой.

Мусин Николай Васильевичые — Яруунын районой Улаан-Туяа совхозой механизатор.

Найданов Гомбожап Бадмацыреновичые — Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Николаев Николай Прокопьевичые — Улаан-Үдын архиин заводой слесарь.

Носков Иван Петровичые — Бэшүүрэй районой «Сибирь» совхозой механизатор.

Носков Савелий Матвеевичые — үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриин талаар үйлэдбэриин «Бурятское» нэгэдэлэй хүдэлмэришэн.

Обороев Валерий Бахаевичые — Хориин районой Хүрбын совхозой ахамад зоотехник.

Овчинникова Пелагея Селиверстовнае — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай аппаратчица.

Орлова Аграфена Прокопьевнае — «Бурятскагропромстрой» нэгэдэлэй Сэлэнгын ажахынууд хоорондын нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын штукатур.

Очиров Санжай Мункуевичые — Захааминай районой заһабарилгын-техническэ «Закаменское» предприятиин автомобилиин жолоошон.

Ошоров Доржо Доржиевичые — Ахын районой «50 лет Октября» колхозой тракторист.

Павлов Николай Георгиевичые — Загарайн районой агропромышленна нэгэдэлэй заһабарилгын-техническэ «Заиграевское» предприятиин автомобилиин жолоошон.

Перелыгина Анна Осиповнае — «Бурятскагропромстрой» нэгэдэлэй барилгын материалнуудай Бэшүүрэй участогай бригадир.

Петров Алексей Георгиевичые — Буряадай хүдөө ажахын эрдэм шэнжэлгын институдай Ивалгын ОПХ-гай тракторист-машинист.

Петров Николай Поликарповичые — Хойто-Байгалай районой «Северный» совхозой мал адуулагша.

Петрова Васса Егоровнае — Мухар-Шэбэрэй районой «Забайкалец» совхозой һаалишан.

Нечкин Анатолий Александровичые — үйлэдбэриин «Бурятскагропромтехмонтаж» нэгэдэлэй Улаан-Үдын тусхай отделениин электро-гагнууршан.

Плюснин Владимир Петровичые — Зэдын районой «Заречный» совхозой механизатор.

Поломошнова Любовь Викторовнае — Мухар-Шэбэрэй районой агропромышленна нэгэдэлэй таһагай начальник.

Поломошнов Николай Андрияновичые — Мухар-Шэбэрэй районой Заганай совхозой механизатор.

Полякова Екатерина Федуловнае — үйлэдбэриин «Бурятскагропромстрой» нэгэдэлэй Бэшүүрэй ажахынууд хоорондын нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын хүдэлмэриин ахамад хүтэлэгшэ.

Поляницын Анатолий Максимовичые — Бэшүүрэй районой Хёлгын совхозой мал адуулагша.

Раднаев Дарма Содномовичые — Баунтын районой Монгойн совхозой мал адуулагша.

Раднаев Шагдур Мунхоевичые — Баргажанай районой Хилганын колхозой ахалагша хонишон.

Разуваев Трофим Назаровичые — Улаан-Үдын кондитерска фабрикын слесарь.

Рыжков Геннадий Максимовичые — Хяагтын ажахынууд хоорондын лесхозой ойн харуулшан.

Саганов Буда Жамсаовичые — Түнхэнэй районой Харбяангуудай совхозой механизатор.

Сазонов Георгий Степановичые — Улаан-Үдэ хотын Заречнэ транспортна предприятиин автомобилиин жолоошон.

Саликова Нина Александровнае — Зэдын районой Оёорой совхозой һаалишан.

Самойлов Георгий Ивановичые — үйлэдбэриин «Заиграевскагропромхимия» нэгэдэлэй автомобилиин жолоошон.

Сафронова Надежда Фоминичнае — Тарбагатайн районой мал шахан таргалуулгын «Никольский» совхозой мал адуулагша.

Серебренникова Евдокия Ивановнае — Хяагтын районой «Уладыйский» совхозой һаалишан.

Сидорова Татьяна Антоновнае — «Востсибгипросельхозстрой» институдай Буряадай филиалай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ.

Смолин Демид Романовичые — Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой механизатор.

Соболева Василиса Константиновнае — Бэшүүрэй районой «Новосретенский» совхозой тугалшан.

Содномов
бусвичые —
Карл Маркс
хозой авто
шон.
Соловьев
чые — үйлэдб
ропромтехн
Баргажанай
рондын нүүд
лагдамал ко
Соломонов
евичые — Ка
Байгал-Худа
ханизатор.
Сучкова
— Мухар-Ш
Сутайн сов
Таксарова
— Хяагтын
гын совхоз
ша.
Ткачева Е
— Ивалгын
никумэй И
үйлэдбэрин
Трофимов
горьевнае —
районой «
фермые да
Трубин А
вичые — Тарб
агропромыш
ахамад инже
шэ.
Тугарин И
Кабанскын
совхозой ав
лоошон.
Тугаринов
моновичые —
ной агропро
дэлэй ахам
хэмжэгшэ.
Тугутуров
чые — үйлэдб
скагропромх
механизатор.
Тудупов Ц
чиновичые —
ной Худанай
торист.
Тупохонов
рилловичые —
ажахын те
ниие даагша.
Тыхеев А
повичые — Ху
ной Ленинэй
хозой хони
Тюменцев
мановичые
«Тункинскагро
гэдэлэй мех
Фадеев В
вичые — При
ной «Приов
механизатор.
Федотова
— Кабанскын
говскын шуб
шубуушан.
Хаданов А
сеевичые — Х
Загаһатын со
зоотехник.
Хмелев Ал
вичые — үйлэ
скагропромст
Прибайкальск
хоорондын
руулагдамал
ваторай маш
Цыбикдорж
зарсадуевнае
оной Чисаан
лишан.
Цыбикмитов
заровичые —
оной Аргатын
шон.
Цыренов В
вичые — үйлэ
менскагропро
лэй автомоби
Цыренова
— Яруунын
лейный» сов
Цыреторов
вичые — Ярууны
һатын совхоз
Чагдурова
нае — Сэлэнгы
тужевский»
шон.
Челпанов
мовичые — Гу
промсельстро
Зүүн Сибирии
лэгые хүтэлбэр
Чордонов В
вичые — Зэды
рой совхозой
Чумаков П
чые — үйлэдбэр
ропромхимия
ханизатор.
Шагдаров С
чые — Хэжэнгы
вомайский»
дир.
Шагжиев Ф
вичые — Хяагт
Мөөрөөшын
адуулагша.
Шарапов П
чые — үйлэдбэ
ропромхими
торист.
Швец Алекс
вичые — Хяагт
һабарилгын-тех
тинское» пред
мобилиин жол
Шкваров Л
чые — Загарай
хирэгэй совхоз
Щербакова
сеевнае — Ула
щеторгын маг
Югова Зина
нае — Зэдын р
нэрэмжэтэ кол
Яковлев Его
Прибайкалиин
инкинский»
адуулагша.

СССР-эй Верховно Соведэй
Түрүүлэгшэ А.

СССР-эй Верховно Соведэй
Секретарь Т. МЕНТ

Москва, Кремль, 1986 оной августын 29.

ЗАНШАЛЫНЬ АЛДАГДААГҮЙ

ДУРДАЛГЫН ҮГЭ

солотойнууд, арадай гэгээрэлэй эрхим хүдэлмэрилэгшэд, арадай депутадууд, коммунистнууд!

Жэнхэни буряад хэлэе заадаг, мэргэжэл байhан Булжамуурай дуундал гоё hайхан аялгатайн, уян нугархайшье, орёо зүрюушье [illegible] РСФСР-эй hургуулиин габьяата багша Хандама Дугаровна Дамдинова тон түрүүн нюдэндэмни урда харагдажал гэнэ. Мүн энэ РСФСР-эй hургуулиин габьяата багшанар Дмитрий Петрович Егоров, Анжелика Иннокентьевна Хабаева, РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличнигууд — Елена Глебовна Протасова, Валентина Иннокентьевна Иванова, Ажалай Улаан Тугай ордентэй шагнагдаhан Софья Борисовна Халбаева, Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багшанар Трофим Тимофеевич Богданов, Анастасия Владимировна Гергенова, Серафима Бадмаевна Бодиева, Елена Михайловна Тармаева, РСФСР-эй габьяата тренер Александр Бадмажапович Ричинов, журамаа ехэ шангаар баридаг химиин бэрхэ багша Зинаида Доржиевна Доржиева, ород хэлэ ба литературын багша Валентина Владимировна Гуляшинова гэхэ зэргын ехэл мэргэжэл hайнтай, ажалдаа оролдосотой, урагшаа hанаатай хүнүүд тиихэдэ манда ном заадаг бэлэй.

Хүмүүжүүлэгшэднайшье мантаяа эсэхэ сусахые мэдэнгүй, ажалаа hайнаар эрхилдэг, ехэл шадамар, бэрхэ зон hэн. Тэдэнэй нэгыень дурдаха болоо hаа, Дансаран Чойбонович Санданов—интернат hургуулиин бии болоhонhоо эхилээд, мүнөөшье хүдэлжэл байдаг. Мүнөө Дансаран Чойбоновичые хараха даа, дулаахан аад, залуугайхидаал хурса нюдэнhөөнь сэдьхэлээ хүдэлгэжэ, багшамнай мандаа ямар hонин юумэ хэхыемнай дурадхахань бэ гэжэ хүлеэhэндэл, үнөөхи табадахи классай бишыхан шаби байhандал, саг зуурын мэдэрэлдэ абтадагби. Гансал елэн хара үhэниинь үнгөө хубилгажа, саhаар буурантаад, сагай ошожо байhые мэдүүлдэг.

Тиихэдэ хорёод-гушаад жэлдэ эндэ багшаар, хүмүүжүүлэгшээр ажаллажа байhан РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник Дашанима Цыбикович Доржиев, Ирина Игнатьевна Дагданова, Софья Бато-Мункуевна Дамбаева, Мария Гармаевна Доржиева гэгшэд ажалдаа тон шуналтай, бүхы наhаяа дуратай хэрэгтээ зорюулhан зон байна.

Манда ном зааха, мааннадые хүмүүжүүлхэ гээшэ юрын hургуулида ном зааhантай адли бэшэ hэн ааб даа. Олонхимнай дайн сэрэгэй болоhон газарhаа холо байбашье, тэрэнэй хайра гамгүй дүлэндэ хирбэгдэhэн — бага балшар наhандаа үншэрhэн, үгышье hаа, дутуу дундые мэдэрhэн, баhа зарим ушарта шэрүүн үгэ дуулажа, сэдьхэлдээ «хирэ тогтооhон»—иимэ зон байгаабди. Иигээд лэ ерэхэдэ, маанартай хүдэлhэн хүмүүжүүлэгшэд, багшанар, вожатанууд хэды ехэ тэсэбэритэй, энэрхы сэдьхэлтэй, үсэд нэтэрүү оролдолготой зон байгаа гээшэб!

Тиихэдэ бидэнине эрдэм номдо hайнаар hургахын хажуугаар, бэшэ бүхы талаарнай ехэл үргэдэг, хүгжөөдэг бэлэй. Интернат hургуулиин уран hайханай хүдэлмэридэ, элдэб янзын кружогуудта тэндэ hураhан шабинарhаа хабаадаагүй хүн гэжэ байгаагүй ёhотой. hургуулиин хоор (хүтэлбэрилэгшэнь — оперо, баледэй театрай дуушан Виталий Анчлович Нимаенд), hургуулиин уран уншалгын кружок (эрхилэгшэнь — тэрэ үедэ буряад драмын театрай артист байhан, мүнөө Зүүн Сибириин соёлой институдай профессор, РСФСР-эй арадай артист Буда Николаевич Вампилов), хатарай кружок (хүтэлбэрилэгшэнь — РСФСР-эй габьяата артист Фёдор Сергеевич Иванов) болон бусад кружогууд бидэнэй оюун бодолой хүмүүжэлдэ сэгнэшэгүй ехэ нүлөө үзүүлhэн байна. Интернадай уран hайханай коллективэй гэшүүд хэдэ Буряадай искусствын, литературын 2-дохи декадада хабаадалсаха 1959 ондо Москва ошоhон юм.

Намhаа нэгэ класс дээгүүр hурадаг эхэнэрнэй hаяхан айлшалдаад, түрэл hургуули тухайгаа хөөрэлдэжэ байтараа, тэрэнэйгээ «hанана гүш даа? Манай hургуулиин хүбүүдэй хоор! Ямар сэбэр гоё хүбүүд hурадаг байгаа гээшэб! Ямар гоёор дууладаг гээшэб hэмди! — гэжэ хэлэхэдэнь, гайхаhан шэнги байгаа бэлэйб. Тэрээнhээ хойшо олон газараар ябааб, олон хүнүүдтэй танилсааб, тэд хаанашье тиимэ дорюун шамбай, задарюун хүхюу хүнүүдые ушараагүйб», — гэбэ.

Бодоод үзэхэдэмни, энээндэ балай гайхамааршье юумэн үгы лэ даа. Тэрэ болбол манай эдир наhанай хаhа байгаа. Энэ үедөө хүн гээшэ задаран hалбаржа байhан сэсэг мэтэ, эгээл гоё хаhадаа ябана гээшэ ааб даа, дахин тэрээнтээ хаанашье ушархагүйш, сэхилзаагай сэсэгтэл сайбагад гээд лэ холодошохонь харамтай байдаг.

Ошото омог залуу наhандаа хүн элдэбын алдуу эндүүшье хэжэ болодог гээшэ. Тэд эхэ, эсэгымнай орондо байhан үнөөхил багшанарнай, аха заха нүхэднай шадал зэргээрээ оролдожо, зүб харгы руу заладаг бэлэй. 1956—1957 онуудай hуралсалай жэлдэ арбадахи класс дүүргэhэн залуушуул бүхы классаараа — тиихэдэмнай шэнэ газар элдүүрилжэ байhан үе hэмнай даа — Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, нэрэтэй солотойгоор ажаллаhан юм. Одоол тэндэ инаг дурсанай, хамтын ажалай абьяас доро мүндэлhэн комсомол-залуушуулай хурим түрэнүүдшье наярhан байха.

Тиихэ сагта манай дуратай дуунуудай нэгэн юун hэн бэ гэхэдэ, поэт Э. Иодковскиин үгэ дээрэ композитор В. Мураделиин зохёоhон «Холые зорижо ябанабди». (Едем мы, друзья!) гэжэ дуун hэн:

Эжымни, бү уйда.
Нёлбоhоёо бү адха.
Шэнэ гэртэмнай
Ерэхээ бодо.
Бидэ ябанабди
Нүхэдтэеэ олоороо:
Түбхиноогүй тала руу
Түрүүшын айл болохоёо...

Үшөө тиихэдэ композитор А. Пахмутовагай поэт Н. Добронравовай үгэ дээрэ зохёоhон «Забота у нас такая» гэжэ дуун hаяхан лэ таража эхилhэн байгаа. Тэндэ иимэ үгэнүүд бии hэн:

...Эхэ оромнайл амгалан
байгаа hаань,
Энээнhээ ондоо манда
юуншье хэрэггүй.
Саhаншье, hалхиншье
шуухираг,
hүниин тэнгэрнэдэ
мүшэд хүйтэрэг.
Гансал минии зүрхэн
Урагшаал тэгүүлнэ,
урагшаа...

Энэ дуун манай эдир залуу зүрхэнэй сохисотой ехэл тааралдаhан туладань бидэ тэрэниие hургуулиингаа хоортошье, ажалай болон амаралтынгаа лагерьташье хододоо хангюурдажа ябагша бэлэйбди.

Ажалай болон амаралтымнай лагерь... Буряад орон соо эгээл түрүүшын тиимэ лагерь байгаа. Буряад ороной үзэсхэлэн гоё газарнуудай нэгэн болохо, Улаан-Үдэhээ далаад модоной газарта Үлзытын-Үндэр гэжэ улаагана жэмэсээр баян хадын хажууда, Хүхэдэй нуурай ногоон торгон эрьеэ дээрэ оршодог тэрэ лагерь түрүүшын жэлнүүдээ аха классай хүбүүдэй, багшанарай, хүмүүжүүлэгшэдэй гараар бодоhон юм.

Зүнэй-урин дулаан, намжаа гоё үдэрнүүдтэ нуурай тунгалаг сэбэр уhанда шунгаад, [illegible] бэрхые hураа» гэнэн оньhон үгын удхые яhала hайнаар ойлгонхой hэмди гээ hаал, өөhэдыгөө магтаhан зүйл байхагүй.

Интернат hургуулиин байгуулагдаhаар 30 жэл болошобо. Энэ хугасаа соо олон юумэн хубилаа, орон түрэмнайшье хүгжэн hалбараа, хүн зоной hуудал байдалшье тон ехээр hайжараа. hургуулиин реформын хараа бодолнуудые бэелүүлхын тула мүнөө багшанар ехэ эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Хүүгэдтэ гансал бэлэн hургаал ойлгуулха бэшэ, харин хайшан гэжэ тэдэниие өөрын бодолтой, элдэб орёо эрдэмэй нюусые ургалжа, хүн зоной ажабайдалай хүшэр асуудалнуудые дары шиидхэжэ шадаха болгохоб гэhэн — иимэ зорилго урдаа табяад, тэрэнээ бэелүүлхэ гэжэ багшанар ехэл хүдэлмэри ябуулна. Интернадаархин мүнөө түмэр замай УПК-да hуража, түмэршэ болон модошо дарханай, токариин, вагон заhадаг слесариин, оёдолшоной, эдеэ бэлдэгшын—олондо хэрэгтэй элдэб мэргэжэл мүнөө шудална.

Анхандаа интернадта hураhан аад, мүнөө тэндээ бусанхай. багшаар, хүмүүжүүлэгшээр ажаллажа байhан зон олон. Тэдэнэй тоодо, hуралсал-хүмүүжүүлгын талаар директорэй орлогшо, РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник Рина Цыденовна Цыбикова, Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багша Жамбалма Дондоковна Бальжирова, ород хэлэнэй ба литературын багша Татьяна Григорьевна Ильина, түүхын багша Сэсэг Егоровна Дамбаева, математика заадаг Сталина Александровна Дырчикова болон бусад болоно.

Мүнөө үедэ тус hургуулиин багшанар, хүмүүжүүлэгшэд КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые hурагша бүхэндэ ойлгуулхын тула ехэхэн хүдэлмэри бэелүүлнэ. Үхибүүднай Эхэ орондоо дуратай, эб найрамдал сахиха, ажалдаа шударгы, ажабайдалдаа сэхэ сэбэр, Совет ороной нгоо саашанхи хүгжэлтэдэ өөрынгөө шиидхэхы хубитые оруулха хүнүүд болог лэ гэжэ тэдэнэр хүсэ шадалаа гамнангүй оролдоно.

Залуу багшанар hуралсал-хүмүүжүүлгын талаар олон ондоо шэнэ онол аргануудые ажалдаа хэрэглэдэг болоошье hаа, түрүүшын аха заха багшанарайнгаа амжалтануудhаа hайнииень абажа, түрэл hургуулиингаа заншалта hайхан үйлэ хэрэгүүдыень саашань үргэлжэлүүлжэ ябаhаниинь тон hайшаалтай.

Любовь НАМЖИЛОН,
1956 онhоо 1960 он болотор 1-дэхи интернат hургуулида hураhан, мүнөө Зүүн Сибириин технологическа институдай хари хэлэнэй кафедрын багша.

МОНГОЛ—СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗАНШАЛТА hАРА МҮНӨӨДЭР МОНГОЛ ОРОНДО ЭХИЛХЭНЬ

АШАГТА МАЛТАМАЛААР БАЯН ОРОН

Улаан-Баатарта байдаг АПН-эй корреспондент Владимир ЖЕРДЕВ МНР-тэхи Уласхоорондын геологическа экспедициин начальник Агваанай ГУРРАГЧАТАЙ хөөрэлдэбэ.

—1921 ондо Арадай революциин илалта түйлаhаар Монголой газар дайда дэлхэйн геологическа карта дээрэ «сагаан толбо» байhан юм. Үргэ (мүнөө Улаан-Баатар) шадархи шулуун нүүрhэнэй ори ганса ашагта малтамалые эгээлэй юрын аргаар, гараараа олзоборилон абадаг байгаа. Ород аяншалагшад-геологууд болон географууд тэмээн хамбынуудтай хамта хаа-яа иишэ ерэхэдээ, энэ ороной газар дайдын геологическа түхэл хэлбэриие шэнжэлдэг бэлэй. Революциин hүүлээр залуу Совет Республика туhаламжа үзүүлхыень эрдэмтэ И. П. Рачковский түрүүтэй геологическа экспедициие Монгол орондо эльгээгээ hэн. Тиигэжэ МНР-эй үргэн дэлюун газар дайдые түсэбэй ёhоор шэнжэлгэ эхилhэн байгаа.

— Үнгэрhэн 65 жэлэй хугасаа соо ямар юумэн хэгдээ гээшэб!

— Мүнөө Монгол орон Ази түбидэ геологическа талаараа эгээл hайнаар шэнжэлэгдэhэн оронуудай нэгэниинь болонхой. Республика шулуу нүүрhээр өөhэдыгөө гүйсэд хангахаhаа гадна, зэд, плавикова шпат, сагаан туулган, вольфрам, молибден гэхэ мэтэ үнэтэ шухаг түүхэй эдүүдые социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта эльгээдэг байна. Тиихэдэ плавикова шпат малтажа, газаашань гаргаха талаар МНР дэлхэй дээрэ түрүү hуурinuудай нэгые эзэлдэг юм. Монгол-совет хани барисаанай hүлдэ болохо «Эрдэнэт» гэжэ ашагта малтамал шанаржуулгын мантан томо комбинадай дүүрэн хүсөөрөө хүдэлжэ эхилhэндэнь, Монголой геологууд болон горнягууд омогорхохо ёhоорол омогорходог..

— Социалис оронуудтай харилсаа холбоон МНР-тэ геолого-бэдэрэлгын үргэн ехэ хүдэлмэри бэелүүлгэдэ ямар үүргэ дүүргэдэг бэ!

—Манай ороной үргэн дэлюун, юрэ алдама газар дайдые геологическа талаарнь шэнжэлгэ, элдэб ашагта малтамалнуудай олон тоото хэбтэшэнүүдые элирүүлэлгэ, түүхэй эдэй бата найдамтай үндэhэ hуурииe байгуулга социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, нэн түрүүн Советскэ Союзай туhаламжа, дэмжэлгэгүйгөөр иимэ богони болзор соо хүгжөөгдэхэ аргагүй байгаа. Хани харилсаанай ашаар лэ ашагта малтамал шанаржуулгын промышленность хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэhэн байха юм. МНР-эй 1962 ондо СЭВ-эй бүридэлдэ оролго экономико бэхижүүлхэ, биологическа шэнжэлгэнүүдые үргэдхэхэ талаар шэнэ алхам болоо hэн. Энэнь ашагта малтамал шанаржуулгын промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгоhон байна.

60-дахи онуудта геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулгада социалис оронуудай экономическа үүргэ нүлөөн гол түлэб хоёр талын үндэhэ hуури дээрэ бэелүүлэгдэдэг hэн. Удаань аха дүү гүрэнүүдэй олон талын харилсаа холбоон үргэнөөр хүгжөөгдэжэ захалба. 1971 ондо СЭВ-эй гэшүүн оронуудай социалис экономическа харилсаанай комплексно программын баталагдан абтаhанай hүүлээр энэ түхэл шэнжэ илангаяа үргэн дэлисэтэй болоhон байгаа. Монголдо, мүн СЭВ-эй талаар тэрэнэй партнернуудта шухала хэрэгтэй ашагта малтамалнуудые үргэлжэ дээрэнь шэнжэлэн элирүүлгэдэ аха дүү оронуудай мэргэжэлтэдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхэ тухай МНР-эй правительствын дурадхалтай зохилдуулан, МНР-тэхи Уласхоорондын геологическа экспедициие эмхидхэн байгуулха тухай НРБ-гэй, ВНР-эй, ГДР-эй, Кубын, МНР-эй, ПНР-эй, СССР-эй, СРР-эй ба ЧССР-эй хоорондохи хэлсээндэ 1975 оной июньдэ Москвада гар табигдаа hэн. 1976 оной эхиндэ МГЭ геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин программые бэелүүлжэ эхилhэн юм.

— МГЭ-гэй байгууламжа тухай, тэрэнэй гол зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгыт.

— Хабаададаг оронуудай түлөөлэгшэдhөө бүридүүлэгдэдэг этигэмжэтэдэй совет хадаа тэрэнэй хүтэлбэрилхы зургаан болоно. МГЭ-дэ мүнгэ hомолхо гуримые, техническэ проектнүүдые, хүдэлмэриин жэлэй түсэбүүдые, сметэнүүдые тэрэ баталдаг, мүн экспедициин ажал ябуулга тухай геологиин талаар СЭВ-эй Саг үргэлжын комиссида энэ программын ямараар бэелүүлэгдэжэ байhые хинадаг, мэдээсэдэг юм. Тэрээндэ хабаададаг оронууд МГЭ-дэ мүнгэ hомолдог байна.

Бүхы түхэлэй ашагта малтамалнуудай хэбтэшэнүүдые үргэлжэ дээрэнь бэдэрхэ, шэнжэлхэ, элирүүлэгдэhэн ашагта малтамалнуудай хэбтэшын хэр ехэ байhые сэгнэхэ гээшэ МНР-тэхи Уласхоорондын геологическа экспедициин гол зорилго болоно.

— Үнгэрhэн жэлнүүдтэ экспедициин хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд ямар гээшэб!

— Хойто-Хэрлэндэ, Урда-Гобиин районуудта 17 мянга гаран дүрбэлжэн километр талмайн геологическа буулгабари хэхэ, элдэб зүйлэй ашагта малтамалнуудые бэдэрхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Зарим ашагта малтамалнуудые даб дээрэ шэнжэлжэ үзөөд, тэдэнэй нөөсэнүүдые элирүүлhэн байна. Гол шухала зүйлэй ашагта малтамалнуудай талаар Зүүн болон Түбэй Монголой картанууд зохёогдоо.

Мүнөө МГЭ хадаа эбтэй эетэй, ажалша бүхэриг коллектив болоно. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Польшын, Советскэ Союзай, Чехословакиин болон Монголой түлөөлэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ ородог юм. Монгол мэргэжэлтэд экспедициин гол бүридэлынь болоно. Тэрээнhээ гадна, зарим эрдэм ухаанай асуудалнуудые шэнжэлхын, шэнэ методико ба технологи зохёохын тула аха дүү оронуудhаа мэргэжэл шадабари ехэтэй геологууд жэл бүри уригдана.

Монголой геологи онсо hонирхолтой юм. Энэнь эндэ хүдэлдэг мэргэжэлтэдэй эрдэм мэдэсые, дүй дүршэлые нилээд баяжуулдаг байна. Эльжээндээ экспедицидэ хабаадажа байhан Монголой залуу мэргэжэлтэд гадаадын нүхэдэйнгөө баян дүй дүршэлые халажа абаха, hураха аргатай бшуу.

— Танай hанамжаар, уласхоорондын экспедици мэтын иимэ харилсаа холбоон ашаүрэ ехэтэй гээшэ гү!

— МГЭ хадаа харилсаа холбооной эгээл hонирхолтой, холын хараа түсэбтэй түхэл шэнжэ болоно гэжэ тоолоноб. Энэ хадаа эрээдүйн эмхи мүн. Саашадаа тэрэ бүри хүгжөөгдэхэ, нарижуулан hайжаруулагдаха аргатай.

(АПН).

Улаан-Баатар.

III. УЛААН-ҮДЫН I-дэхи ТЭЦ:50 ЖЭЛ

Эдэ жэлнүүдтэ ажалай амархан үдэрнүүд энергетигүүдтэ байгаагүй. Юуб гэхэдэ, Улаан-Үдэдэ, мүн республика дотор промышленна, гэр байрын барилга таhалгарлагүй үргэлжэлүүлэгдээ. Коллективэй зохёохы шадабаритайшуул, түрүүшын табан жэлнүүдэйхидэл адли, технологическа оньhон түхеэрэлгэнүүдээ hэльбэн шэнэдхэхэ арга боломжонуудые бэдэрhээр hэн. Түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые алмажа, арьбадхажа боломоор үйлэдбэреэ эмхидхэхын тула үдэр бүриин оролдолго гаргагдаа. hүүлэй табан жэлдэ дулаа үйлэдбэрилэн гаргалга 356 мянган гикалорёор дээшэлhэн байна.

Мүнөө 303,7 модоной зайда дулаа дамжуулдаг соргонууд тодхогдонхой. Тиигэжэ городто ажаhуугшадай 80 процентнь халуун уhаар, дулаагаар, промышленна предприятинууд ууралаар хангагдана.

Улаан-Үдын ТЭЦ технико-экономическа бүхы дүнгүүдэй болон ашаглагдадаг хэмжээнэй талаар оронсй түрүү энергостанциинуудай тоодо ороно. Хэрбээ 1980 ондо 1 киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхын тула 279 грамм түлишэ гаргашалагдадаг hаа, мүнөө нэгэ киловатт-часта 27 грамм түлишэ алмагдана. Технологическа схемэнүүдые нарижуулан hайжаруулхаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа.

Гэбэшье шиидхэхы гол хүсэн — хүнүүд, хүдэлмэришэд болоно. Эндэхи уралан, нарижуулагшад арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 265,8 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй 329 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Зохёохы эхэ бүлэгэйхидhээ турбинна цехэй начальник В. Стрепухин, орлогшонь В. Воробьев, слесарь Т. Архипов гэгшэд гансал үнгэрhэн жэлдэ 140 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй дурадхалнуудые оруулаа. Социалис мүрысөөндэ түрүүлэгшэд гэхэдэ, ажалай ветеранууд П. Щербаков, Е. Иванова, Е. Еремина, В. Туранов, А. Хребтов болон бусадые нэрлэмээр. Октябриин Революциин болон Ажалай Улаан Тугай ордентo слесарь С. Рассохин, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентo мастер Данри Лаврин гэгшэд, СССР-эй Энергетикын болон электрофикациин министерствын хүндэтэ энергетик слесарь Н. Гларунчик, СССР-эй Энергетикын болон электрофикациин министерствын габьяата энергетик, турбиныı ахалагша машинист П. Гончаров гэгшэд үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ ехэ хубитаяа оруулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Инженер Н. Колбина. 2. Химцехэй аппаратчица Людмила Ванданова.

ШАГНАЛ

Ургажа ябаа залуу үетэниие hургаха болон коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түйлаhан амжалтануудайнь түлөө Багшанарай үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум республикын гэгээрэлэй болон мэргэжэлэй-техническэ hуралсалай хүдэлмэрилэгшэдые **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба. Тусхайлбал, Северобайкальск хотын 3-дахи дунда hургуулиин директор **Антонов** Иван Суханаевичые, Ивалгын районой Доодо-Ивалгын найман жэлэй hургуулиин hуралсалай-хүмүүжүүлгын талаар директорэй орлогшо **Бальжинимаева** Людмила Жигжитовнае, Хурамхаанай районой Уланхаанай дунда hургуулиин багша **Борисова** Анна Базаровнае, Сэлэнгын районой Новоселенгинскын дунда hургуулиин багша **Гуржапова** Дарима Бимбаевнае, Улаан-Үдэ хотын 15-дахи дунда hургуулиин багша **Довгенко** Антонина Михайловнае, Хяагтын районой Киранай-Адагай дунда hургуулиин багша **Колодина** Зинаида Николаевнае, Тарбагатайн районой Забайкальскын дунда hургуулиин hунаагдаhан үдэрэй бүлэгэй хүмүүжүүлэгшэ **Мясникова** Надежда Григорьевнае, Бэшүүрэй районой Охин-Булагай дунда hургуулиин багша **Перелыгина** Ольга Николаевнае, Баргажанай районой Баян-Голой дунда hургуулиин багша **Ринчинова** Вера Эрдынеевнае, Прибайкалиин районой Хуушан-Татауровай дунда hургуулиин директор **Ступеe** Григорий Ефимовичые, Улаан-Үдэ хотын 2-дохи СПТУ-гай үйлэдбэриин hуралсалай мастер **Сульжук** Леонид Григорьевичые, Зэдын районой Үшөөтын дунда hургуулиин багша **Цаганов** Михаил Дугаровичые шагнаба.

* * *

Арадай гэгээрэлэй hалбарида аша габьяатай байhанайнь түлөө республикын гэгээрэлэй болон мэргэжэлэй-техническэ hуралсалай бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **«Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багша»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Эдэ хадаа Яруунын районой Исэнгын дунда hургуулиин багша **Агбанова** Цырен-Жап Цыреновна, республикын 1-дэхи интернат-hургуулиин багша **Бадмаева** Евгения Жалсараевна, Закаменск хотын 3-дахи дунда hургуулиин сэрэгэй талаар хүтэлбэрилэгшэ **Близнюк** Михаил Андреевич, Загарайн райгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таhагые даагша **Борисова** Зоя Петровна, Кабанскын районой Селенгинскын 22-дохи СГПТУ-гай багша **Зандакова** Индиана Георгиевна, Улаан-Үдын механизацилгын болон тоо бүридхэлгын техникумэй багша **Калашникова** Маргарита Александровна, Баунтын районой Багдаринай дунда интернат-hургуулиин багша **Копылов** Владимир Семенович, Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын таhагай начальник **Обунеева** Светлана Борисовна, Улаан-Үдын мэргэжэлэй-техническэ 1-дэхи училищиин директор **Смоляков** Евгений Васильевич, Гусиноозерскын 1-дэхи дунда hургуулиин багша **Чучукалова** Валентина Дмитриевна, Түнхэнэй районой Харбяангуудай дунда hургуулиин багша **Шарнаев** Владимир Доржиевич, Хориин районой Хүлэй эхин hургуулиин багша **Яшина** Валентина Александровна гэгшэд үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Залуушуулые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ ба мэргэжэлэй талаар hургаха хэрэгтэ түйлаhан амжалтануудайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хэжэнгын районой 35-дахи СПТУ-гай hуралсалай -үйлэдбэриин талаар директорэй орлогшо **Балданов** Агван-Дондок Дашиевичта, Улаан-Үдэ хотын 24-дэхи СПТУ-гай үйлэдбэриин hуралсалай мастер **Чупрова** Татьяна Филипповнада **«Буряадай АССР-эй мэргэжэлэй техническэ hуралсалай габьяата мастер»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоо.

...Ь ЗАНДАА ҮЛЭХЭБДИ»

hанаагаа зобоо. Хэрин институдаа дүүргээдүй байхадаа, «Суранзан» гэжэ туужа бэшэжэрхихэдэнь, физикын хуули ёhонуудые, орёо оньhонуудые шудалhаниинь, уран зохёолойнь ажалда хэрэгтэй байгаа гэжэ багша баhал ойлгожорхёо...

Үнгэрөөшэ нажар Түнхэндэ болоhон литературын hайндэртэ Н. А. Тулосоеватай уулзахадаа, Хэрэнэй hургуулида өөртэнь буряад хэлэ, литература заалгаhан шабинараараа омогорхоно гэжэ ойлгоо бэлэйб. Хэды олон шабинарынь ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, совет ажал ябуулагшад болоjo урганхайб!

— Пенсидэ гаранхайб даа. Тиигээш хадаа түрэл hургуулидаа буряад литературын, искусствын факультативай хэшээл ябуулнаб. Ород классуудай hурагшад энэ факультативта яhала дуратай юм, — гэжэ Надежда Арсентьевна хөөрөө hэн. Бүхы наhаараа буряад хэлэ, литература зааhан багша хадаа энэ факультативай хэшээлнүүдые үнгэргэжэ ядадаггүй байгаа бээ. Гэбэшье баhал бэлдэхэ, hурагшадые hонирхуулха хэрэгтэй даа.

Өөрынь шабинар багшанар болонхой, өөртэйнь хамта ажаллажа байдаг. Жэшээнь, hургуулиин завуч Любовь Дашиевна Бельгаева багша тухайдаа иигэжэ хэлээ hэн:

— Надежда Арсентьевна ямаршье асуудалдаш зүб харюу олоод лэ, туhалаад лэ байдаг юм. Бидэшни мүнөөш хүрэтэр шабинарынь зандаабди. hурган хүмүүжүүлэгшын үүргые Надежда Арсентьевна hайнаар дүүргэдэг.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багша Н. А. Тулосоеватай завуч Л. Д. Бельгаева зүбшэлдэжэ hууна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БАГШЫН ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАБА

Үсэгалдэр Гүрэнэй ород драмын театрай байшан соо Багшын үдэртэ зорюулагдаhан баярай суглаан болобо. Тэндэ республикын ниислэл хотын hуралсалай дээдэ болон дунда тусхай, юрэнхы эрдэмэй дунда болон интернат-hургуулинуудай багшанар, хүдэлмэрилэгшэд, Улаан-Үдэ хотын ниитын түлөөлэгшэд хабаадалсаба.

Улаан-Үдын горгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таhагые даагша В. И. Веретенников баярай суглаа нээжэ, эндэ суглараагшадые Багшын үдэрөөр амаршалаа. Удаань Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Ф. Потохин элидхэл хэхэдээ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада залуу үетэниие hургаха ба коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин дүнгүүд, hургуулиин реформын хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байhан тухай, хөөрэhэн байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотанууд, хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhон тухай грамотанууд багшанарта барюулагдаhан байна.

Баяр ёhололой түгэсхэлдэ уран hайханай коллективүүд hайндэрэй ехэ наадо харуулаа.

Х. СОКТОЕВ.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Ороной социальна ба экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар XXVII съезд дээрэ табигдаhан зорилгонуудые шиидхэлгэ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ асуудалнуудтай таhаршагүй холбоотой юм. Манай үе сагта шэнэ хүниие бүрилдүүлэн хүмүүжүүлгэдэ, тэрэнэй ажабайдалай эдэбхи үүсхэл бадаруулгада багшын үүргэ улам бүри урган дээшэлдэг гээшэ. Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй hургуулиие хубилган шэнэлэлгэ багшанарай нэрэ хүндые, харюусалгые улам дээшэлүүлдэг, hургуулиие саг үргэлжэ, үдэр бүри нарижуулан hайжаруулха эрилтэ табидаг байна гэжэ Багшын үдэртэ зорюулагдажа, октябриин 3-да ССР Союзай Ехэ театр соо үнгэргэгдэhэн баярай суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ..

КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин, хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд президиумдэ hууба.

СССР-эй гэгээрэлэй министр С. Г. Щербаков элидхэл хээ.

Бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө дуратай хэрэгтээ, Ленинэй хэрэгые ёhотойгоор үргэлжэлүүлэгшэдые хүмүүжүүлгэдэ элсүүлэн зорюулхабди гэжэ ниислэл хотын багшанарай коллективэй түлөөлэгшэд найдуулба.

(ТАСС).

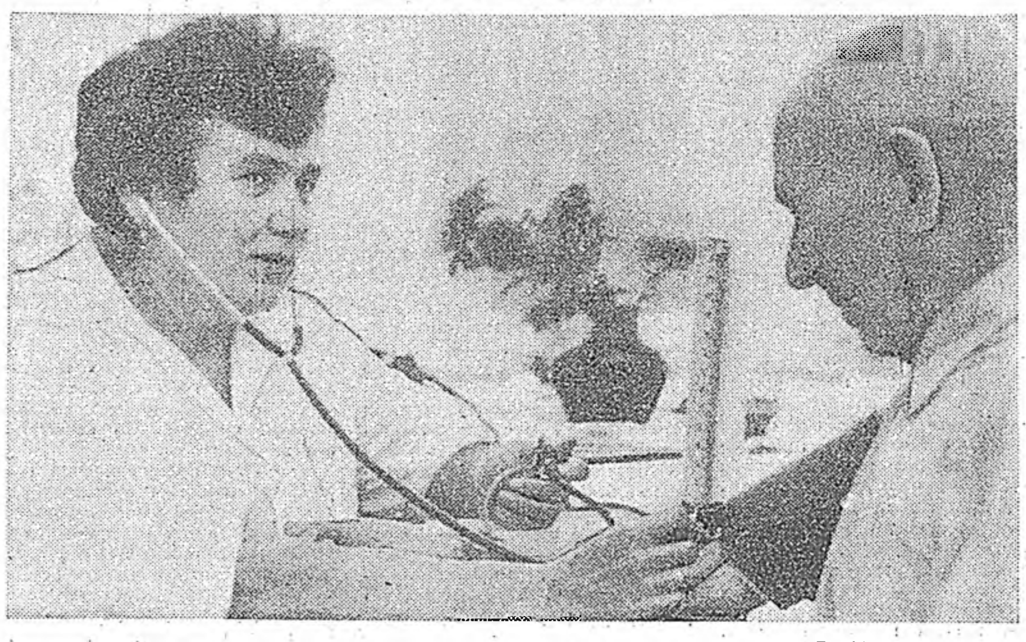
ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

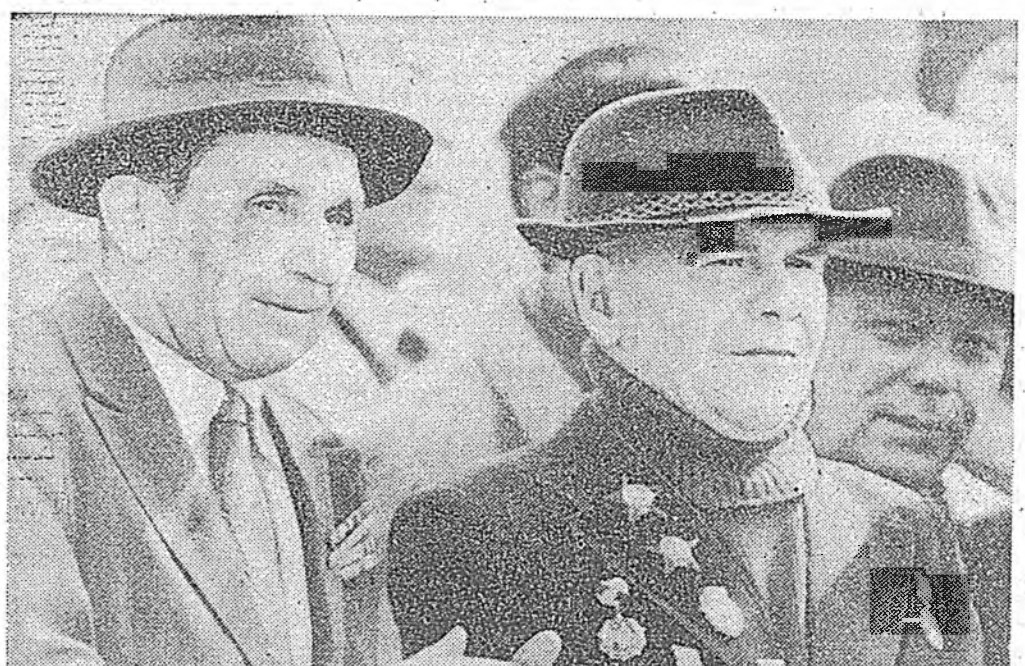
VI. УЛААН-ҮДЫН I-дэхи ТЭЦ: 50 ЖЭЛ

Улаан-Үдын ТЭЦ-дэ коллективэйнгээ хүдэлмэришэдэй һуудал, байдалда анхардаг. Энээндэ хабаадагшад, дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ хүдэлжэ эхилһэн К. Ф. Кириенкые, В. А. Филиповые, Н. В. Загорельскиие, А. А. Марковые, А. И. Медведевые, Л. Е. Хохловае онсолон дурдамаар.

1956 онһоо 1985 он болотор теплоэлектроцентралиин коллективые Ф. В. Печкин хүтэлбэрилжэ, арсашагүй ехэ хубитаяа оруулһан байна.

Коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда һайн талын нүлөө үзүүлдэг хүнүүдые дурдамаар. Котельнэ цехһээ ахалагша мастер Д. И. Лавриниие, машинист М. М. Машковые, турбинна цехһээ слесарь М. И. Архиповые, машинист Е. И. Еременае, химцехһээ лаборантка В. К. Хохловае, аппаратчица Е. П. Ивановае, электроцехһээ электрослесарь В. М. Висловые, цехэй начальник С. С. Дмитриевые, түлишын-транспортна цехһээ мастер Ю. Я. Сумкиниие, крановщик Л. И. Червячковые болон бусадые нэрлэмээр.

Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд ажаллаха, амарха эрхэ байдалые һайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Котокель нуур дээрэ ТЭЦ-эй мэдэлэй аяншалгын бааза хүдэлдэг, 100 хүнэй нэгэ доро амархаар республикын эрхим профилакториинуудай нэгэн —«Энергетик» үдэеэ үргэнөөр сэлинхэй. Һүүлэй хоёр жэлдэ эндэ профсоюзай путёвкоор 700 шахуу хүн амарна, энэл хугацаада оронһой курортнуудта 72 энергетик амараа.

Гадна «Энергетик» гэһэн хэмтын саадтай юм. Эндэ саад үргүүлагшадай 154 участок бии.

ТЭЦ-эй залуушуул гансашье аяншалгын походуудта хабаададаг бэшэ, харин городто, мүн «Бурятэнерги» районно энергетическэ управлениин эмхидхэһэн зунай болон үбэлэй спартакиадануудта эдэбхитэй хабаададаг заншалтай.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Энергетик» профилакторидо врач Е. К. Давыдова үбшэнтэниие шалгана. 2. Турбинна цехэй ветеранууд С. Ерофеев. Т. Акулов амаралтын үедэ.

П. БУРМАКИНАЙ фотоочерк.

ТАРБАГАТАЙҺАА МЭДЭЭСЭНЭ:

ОРДЕНООР ШАГНАГДАБА

Тарбагатайн ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай хубсаһа эсхэгшэ Нина Григорьевна Федюнина арбан нэгэдэхи табан жэлдэ түйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө, Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор һаяхан шагнагдаба. Энэ ушараар үнгэргэгдэһэн баярай суглаан дээрэ суг ажалладаг нүхэдынь, захи заргаануудай хүтэлбэрилэгшэд үндэр шанда хүртэһэн Н. Г. Федюнинае халуунаар амаршалаа.

Нина Григорьевна хорин жэлэй туршада хубсаһа эсхэгшээр хүдэлнэ. Пальто, плати, болон бусад хубсаһа хунарые эдли һайнаар эсхэдэг энэ уран гартан хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Коммунис ажалай ударнигай хүдэлһэн халаанда хубсаһа эсхүүлхэ дуратайшуул иланхаяа олон болодог.

«НАМАРАЙ БАЛ»

«Дружба» колхозэй соёлой байшанда сугларһан хүн зон «Намарай бал» үнгэргэхээ туха сүлөөгүй бэлдэжэ байба. Балай программа ехэ дэлгэрэнгы баян—элдэб олон наадан бүхэли үдэр үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай. Үглөөгүүрнь үхибүүдэй утренник болохо, харин үдэртөө ариг сэбэр гэрэй, гоё һайхан баглаа сэсэгүүдэй болон эдэ хоол бэлдэхэ мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Тиихэдэ огород, саад үргүүлэгшэд баян ургасаараа дээжэлхэ дэлгэнэ.

Шэмээшэгүүдэй арадай хоор наадан дээрэ дуунуудаа зэдэлүүлхэ. Колхозой залуушуул, кондитерска фабрикын, больницын, ажахын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд концерт харуулхаяа бэлдэнэ.

Е. Худякова балые уран һайханай талаарнь хүтэлбэрилнэ. Хореограф И. Гордеева, дуунай-инструментальна «Секрет» ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ С. Чебунин болон соёлой байшангай бусад хүдэлмэрилэгшэд намарай балые һайнаар үнгэргэхын тула эдэбхи үүсхэл гаргана.

Л. ДУДАРЕВА.

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

МҮНӨӨДЭР мяха-консервын комбинадай соёлой байшан соо комбинадай залуу хүдэлмэрилэгшэдые сэргэй албанда үдэшэлгын баяр ёһолол үнгэргэгдэхэнэ. Программада концерт, хатар.

Вагжановай нэрэмжэтэ соёлой байшан соо Конституциин үдэртэ зориулагдаһан «Би — Советскэ Союзай эрхэтэйбиш» гэһэн үдэшэ болохонь. Тэндэ Улаан-Үдэ хотын 16-дахи дунда һургуулиин һурагшадта эрхэтэйгэй паспорт барюулагдаха. Эхин 16 часһаа.

Республикын ниислэл хотын 10-дахи дунда һургуулида «Республиканууд эбтэй эетэй бүлэ соо» гэһэн утренник 12 часһаа эхилхэ.

ЛВРЗ-гэй соёлой болон техникын ордон соо заводой эхэнэрнүүдэй «Заводчанка» гэһэн клубэй ээлжээтэ заседани үнгэргэгдэхэ. Эхининь 18 часһаа.

ҮГЛӨӨДЭР аяншалагшадай «Улаан-Үдэ» гэжэ бааза шадар республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай дунда Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө кросс 10 часһаа үнгэргэгдэхэнь.

«Урожай» гэжэ соёлой байшан соо 52-дохи дунда һургуулиин түлөөлэгшэд тус байшангай хүдэлмэришэдтэй суг һурагшадай дунда «Хүхюун стартнууд» гэһэн мүрысөөнүүдые 10 часһаа үнгэргэжэ эхилхэ.

Серовэй нэрэмжэтэ соёлой байшан соо литературно-хүгжэмэй «Бидэ совет хүнүүдбди!» гэһэн композици харуулагдаха. Конституциин үдэртэ зорюулагдаһан энэ үдэшэ 18 часһаа захалха.

Вагжановай нэрэмжэтэ соёлой байшан соо «Улаан-Үдэ хотын үйлсэнүүд эдэнэрэй нэрэнүүдээр нэрлэгдэнхэй» гэһэн номой выставкэ 17 часһаа нээгдэхэ.

СААДА ҮДЭР «Правда Бурятии» газетын шэчда хүртэхын түлөө занишалта 51-дэхи эстафетэ Советүүдэй талмай дээрэһээ 11 часһаа эхилхэ. Мүрысөөндэ хабаадагшад 16 бүлэг боложо хубаараад урилдаха.

ТАСС ХИЛЫН САНАҺАА

СОВЕТ-АМЕРИКАН УУЛЗАЛГАДА БЭЛДЭНЭ

РЕЙКЬЯВИК. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой США-гай Президент Р. Рейгантэй уулзалгада бэлдэхэ талаар эмхидхэлэй комитет Исландида эмхидхэгдэбэ.

Исландиин МИД-эй генеральна секретарь Ингви Ингварссон болон премьер-министрэй политическэ секретарь Гудмундур Бенедиктссон гэгшэдэй толгойлһон комитедэй бүридэлдэ Исландиин элдэб эмхинүүдэй түлөөлэгшэд ороно.

Комитедэй үмэнэ ехэ зорилгонууд табигданхай. Хэблэлэй баримта мэдээнүүдэй ёһоор уулзалга тухай бэшэхын, тэрэнние харуулхын тула мянга гаран журналистнууд Рейкьявигта ерэхээр хүлеэгдэнэ. Иимэ олон тоото гадаадын корреспондентнүүдые байрлуулха гээшэ юрын хэрэг бэшэ гэжэ городой засагаархид тоолоно.

ХЕЛЬСИНКИ. М. С. Горбачев болон Р. Рейганэй Рейкьявигта болохо уулзалга мүнөө үеын орёо шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ һайн үрэ дүнгүүдые хангахын, уласхоорондын харилсаае һайжаруулхын тула тон шухала удха шанартай байха юм гэжэ «Исланди — СССР» гэдэг бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ Ивар Йонссон ТАСС-ай корреспондентнүүд Николай Горбунов болон Владимир Додоновтой телефоноор хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

М. С. Горбачевой Рейкьявигта ерэлгэ манай обществодо асари ехэ үйлэ хэрэг болохо юм гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлээ. Исландиин арад Советскэ Союзай ажабайдалаар, арад зонойнь соёл болбосоролоор ехэтэ һонирходог юм. Советскэ Союз тушаа бүри дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые, литературануудые абаха захилнууд телефоноор, почтоор манай бүлгэмдэ таһалгаряагүй орожо байнхай.

Мүнөө бүхы дэлхэйн арад түмэн Исландиин ниислэл хото тээшэ анхаралаа хандуулна гэжэ И. Йонссон хэлэбэ.

МНР-тэ ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛ ЭХИЛБЭ

УЛААН-БААТАР. Октябриин 1-дэ Монголдо Политическэ гэгээрэлэй системэдэ һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Тэрэнэй программа болон хэшээлнүүдэй түхэл маяг нилээд хубилгагдаа. МНРП-гэй ЦК-гай тогтоолтой зохилдуулан, бүхы партийна, профсоюзай болон ревсомолой эмхинүүдтэ хэшээлнүүд хоёр долоон хоногой хугасаа соо нэгэ дахин үнгэргэгдэхэ юм. Ажалша коллективүүдэй болодото зорилгонуудтай, республикын ниитын хүгжэлтын асуудалнуудтай нягта холбоотойгоор МНРП-гэй XIX съездын шиидхэбэринүүдые гүнзэгыгөөр шудалха юм.

МНРП-гэй ЦК-гай үзэл сурталай таһаг политическэ гэгээрэлэй сетьдэ һуралсалай программануудые зохёогоо, пропагандистнуудтай семинарнуудые, зүблөөнүүдые үнгэргөө. Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалганууд эмхидхэгдэһэн байна. Олохон ажалша коллективүүдтэ МНРП-гэй аймагай, городской болон районно комитедүүдэй секретарьнар, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд туһалхын тулада хэшээлнүүдые үнгэргэбэ.

НАМИБИ ТУШАА ООН-ой СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

НЬЮ-ЙОРК. Намиби тушаа ООН-ой совет Питер Дингисвайо Зузе гэгшые Замбиин саг үргэлжын түлөөлэгшын шэнэ түрүүлэгшээр һунгаба. Соведэй заседанида хабаадагшад тэрэнэй зорилгонуудые хаража үзөө. Намиби тухай асуудалаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн һаяхан болоһон тусхай сессиин шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сесси дээрэ Намибиин асуудалые зүбшэн хэлсэхэ уеда Советэй заседанида хабаадагшад хаража үзэхэ байгаа.

Нигериин, Алжирай, Мексикын, СССР-эй, Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин (СВАПО) түлөөлэгшэд тусхай сесси дээрэ баталагдан абтаһан тогтоолые бэелүүлхэ талаар уласхоорондын бүлгэмэй хүсэлэл оролдолгонуудые эдэбхижүүлхые уряалба. Тэрээн соогоо Генеральна Ассамблей Намибида бэеэ даалан байдал дары түргөөр олгохо эрилтэ табяа, ЮАР-та эсэргүү үргэн ехэ ябуулгануудые бэелүүлхые уряалба.

А. И. ЖАЛСАРАЕВ

Союзна тусхайта пенсионер, 1951 онһоо КПСС-эй гэшүүн Андрей Иннокентьевич Жалсараев удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр 66-тай боложо ябатараа, 1986 оной октябриин 3-да наһа бараба.

А. И. Жалсараев 1920 ондо Мухар-Шэбэрэй районой Шэнэһэтэ тосхондо таряашанай бүлэдэ түрэһэн байгаа. Петровск-Забайкальский хотодо бухгалтераар хүдэлжэ, тэрэ ажалайнгаа намтарые эхилээ һэн. 1941 оной апрельдэ Совет Армиин албанда татагдаһан байгаа. Вольско ябаган сэрэгшэдэй училищи дүүргээд, тэрэ Калининска болон Сталинградска фронтнуудта пулеметно взводой командираар байлдаануудта хабаадаһан юм. 1942 оной һүүл багта Андрей Иннокентьевич хүндөөр шархатажа, албанһаа табигдаһан байгаа.

1950 ондо Эрхүүгэй гүрэнэй медицинскэ институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр А. И. Жалсараев Яруунын больницын амбулаториин нэгэдэлэй ахамад врачаар хүдэлбэ. 1961 онһоо хойшо тэрэ Улаан-Үдэ хотын эмнэлгын эмхи зургаануудта— 4-дэхи больницын эмнэлгэ-аргалалгын хүдэлмэриин талаар ахамад врачай орлогшоор, республиканска ба городской больницануудай хирургическа отделенинүүдые даагшаар хүдэлөө һэн. Мэргэжэл шадабаритай бүлэг врачнууд-хирургнуудые тэрэ һурган бэлдэһэн байгаа. Энэрхы һайхан сэдьхэлтэй, үндэр ехэ харюусалгатай Андрей Иннокентьевич бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа һайн һайхан хэрэгтэ — совет хүнэй элүүрые хамгаалгада сүм зорюулаа.

Арадай элүүрые хамгаалгые хүгжөөхэ талаар ехэ

ТЕЛЕВИДЕНИ

(Октябриин 6-һаа октябриин 11 хүрэтэр)

ПОНЕДЕЛЬНИК, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.50— — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 10.15 — Баримтата фильм. 11.10—«Хүгжэмтэ үдэр». Таллинһаа дамжуулга. 11.35 — Волейболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. 12.15—СССР-эй арадай уран зурааша Е. Моисеенко тухай хөөрөөн. 12.45—«Бултанда ба хүн бүхэндэ». 13.15— Германиин Демократическа Республикын национальна һайндэртэ—Республикын соносхогдоһон үдэртэ. ГДР-эй телевидениин программа. 14.10 — «Үе саг ба өөр тухайгаа». 14.25 — Оркестрэй концерт. 16.15—«Врачнар эб найрамдалай түлөө» гэһэн уласхоорондын хүдэлөөн тухай баримтата фильм. 16.45—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 17.55 — «Футболой шэнжэлэл». 18.25— «Не хочу быть взрослым» — үхибүүдтэ фильм. 19.40 — «9-дэхи студи». 20.40 — «Певучая Россия»—уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — Время. 22.35—«Певучая Россия»—2-дохи сери. 23.50 — Шэнэ һонин.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Баримтата фильм. 9.30— Ритмическэ гимнастика. 10.15—«Үглөөнэй почто». 10.45 — Мультфильм. 11.30—«Арбан хоердохи дабхар». «Дэлхэй ба ...

ВТОРНИК, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.00—Союзна республикануудай хүүгэдэй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 10.30 —Баримтата фильмүүд. 11.20 —Е. Исаев. «25 час» гэһэн поэмэ. 11.45—СССР-эй арадуудай дуу, хатар. 12.15—«4:0 в пользу Танечки» — уран һайханай фильм. 13.40—«Все клоуны»— фильм-концерт. 14.05—Политическэ театр. Моссоведэй нэрэмжэтэ театрай «Суд над судьями» гэһэн зүжэг. 17.00— Гармонь дээрэ наадаха. 18.00— Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. «Спартак»—ЦСКА. 20.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.35—«Мой избранник»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.35— СССР-эй Конституциин үдэртэ зорюулагдаһан һайндэрэй концерт. 23.50—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Залуушуул дуулана хатарна. 9.35—Баримтата фильм. 10.10—Үхибүүдтэ уран һайханай богони фильмүүд. 10.50 — Мультфильм. 11.10 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 11.55—Совет дуунай концерт. 12.10 — Соносхол. 12.15—Поэдүүд Маяковский тухай. 13.30—Духовой хүгжэмэй һайндэр. 14.00 — «КВН-86». Москвагай болон Во...

СРЕДА, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45— Мультфильм. 9.55 — «Мой избранник» — уран һайханай фильм. 11.20—«Аяншалагшадай клуб». 12.20 — Симфоническа оркестрэй концерт. 13.15—Шэнэ һонин (13.20 хүрэтэр). 15.25 —Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильмүүд. 16.40 — Совет композиторнуудай симфоническа зохёолнуудһаа. 17.10 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.40—Гуцулиин дуу, хатарай ансамблиин концерт. **Улаан-Үдэ.** 18.30 — «Табан жэлэй шухала барилганууд дээрэ». «ТЭЦ-2»: 2-дохи ТЭЦ-эй барилгын шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай. **Москва.** 19.15 —«Агропром мүнөөдэр ба үглөөдэр». 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ. **Улаан-Үдэ.** 20.00—«Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.20 — «Дэлхэй ба залуушуул». 20.55 —«Тетя Маруся»—уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 —Время. 22.35—Социалис хани харилсаата оронуудай дуунуудые гүйсэдхэгшэдэй бүхэсоюзна конкурсын лауреадууд И. Мальвина Э. Бабаев хоёр дэлхэйн арадуудай дуунуудые дуулаха. 23.15 — Баримтата фильм. Есенинэй зохёол бүтээлнүүд тухай. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Телефильм. 9,35, 10.35—Обществоведени. 10-дахи класс. 10.05, 14.00 — Немец хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Гэр бүлын ажабайдалай ёһо заншал. 11.35, 12.40 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 12.05—Э. Багрицкиин шүлэгүүд. 13.20 — Түүхэ. 7-дохи класс. 13.40—Байгаали шэнжэлгэ. 14.30 —Шинии ленинскэ библиотекэ. 15.10—А. С. Грибоедовэй ажабайдалай болон зохёохы ажал ябуулгын хуудаһанууд. 16.00— Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 18.15 —«Социалис оронуудта». ГДР ...

ЧЕТВЕРГ, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45— Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.00 — Концерт. 10.30 — «Тетя Маруся»—уран һайханай фильм. 11.35 — Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.45—Түбэй телевидениин болон Бүхэсоюзна радиогой симфоническа оркестрэй концерт. 13.30—Шэнэ һонин (13.35 хүрэтэр). 15.30— Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильмүүд. 16.30—Арадай аялга дуунууд. 16.40 — «Шатарай һургуули». **Улаан-Үдэ.** 17.15— Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.30—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. **Москва.** 18.00—СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаев дуулаха. 19.00 —«...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.45— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Автотранспортын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай. **Улаан-Үдэ.** 20.35 — Хүн зоной бүхэсоюзна тоо бүридхэлгэдэ бэлэдхэл тухай. Буряадай АССР-эй Статуправлениин начальнигай орлогшо Н. Ц. Цыбикова үгэ хэлэхэ. **Москва.** 20.55—«Тетя Маруся»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.35—Кинорежиссер М. С. Литвяковтой уулзалга. 23.35—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 00.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 10.05, 14.00 — Испан хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.40—Гэр бүлын ажабайдалай ёһо заншал. 12.05— «Как стать учителем»—баримтата фильм. 13.10—Физикэ. 9-дэхи класс. 13.40 — Ботаника. 5-дахи класс. 14.30 — «Мэдэхэ, шадаха бай». 15.00 — «Ключ без права передачи»—уран һайханай фильм. 16.30—Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 16.35—Баримтата фильмүүд. **Москва.** 17.15 —«Хүхюун стартнууд». **Улаан-Үдэ.** 18.00—«Михаил Ромм. Исповедь режиссера»—баримтата фильм. 19.20—«Номой ис...

ПЯТНИЦА, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45— «Хүхюун стартнууд». 10.30 — «Тетя Маруся»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 11.35 — Ф. Ахметовэй зохёолнуудай концерт. 12.10 — «Объектив». 12.40 — Шэнэ һонин. (12.45 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.25—Кубаниин хизаарай дуунууд. **Улаан-Үдэ.** 17.00 —«Мумие—легенды и действительность»—киноочерк. 17.20—Шэнэ һонин (буряадаар). 17.35— «Талын галнууд»— тележурнал (буряадаар). Москва. 18.05 — «Приключения Коли Клюквина» — уран һайханай фильм. **Улаан-Үдэ.** 19.15—«Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар Саратовска областиин партийна болон совет эмхи зургаануудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай. 20.40 — Уран һайханай богони фильмүүд. 22.00—Время. 22.35 —Композитор А. Долуханянай зохёолнуудһаа концерт. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9,35, 10.35 — Хүгжэм. 7-дохи класс. 10.05, 13.55—Англи хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Юрэнхы биологи. 11.35, 12.40 — А. С. Пушкин. «Дубровский». 12.05—«Манай саад». 13.10 — Байгаали шэнжэлгэ. 3-дахи класс. 13.30—Зоологи. 7-дохи класс. 14.25—Шинии ленинскэ библиотекэ. 14.55—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.15—А. Н. Островский. «Гроза». 16.00—Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 16.05 — Мультфильмнүүд. **Москва.** 17.00 — «Ород хэлэн». 17.30 — Ленинградай Гүрэнэй концертнэ оркестр наадаха. **Улаан-Үдэ.** 18.05—Түрэл газар...

СУББОТО, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45 — Мультфильм. 10.15—Уран һайханай богони фильмүүд. 11.30 —Баримтата фильм. 11.50 — «Дэлхэй ба залуушуул». 15.25 —Гүрэнэй Н. Осиповой нэрэмжэтэ ород арадай академическэ оркестрэй концерт. 12.55 —Шэнэ һонин (13.00 хүрэтэр). 15.30 — «Хүдөөгэй хараа замууд». 16.40—«Пайрам». Хадата Шориин национальна һайндэр тухай. 17.20—С. Аксаков. Ажаябадалайнь болон зохёохы ажал ябуулгын хуудаһанууд. **Улаан-Үдэ.** 18.30—«Ералаш» — киножурнал. 18.40—Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. **Москва.** 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00— «Байгал»—мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.20—Телевизор харагшадай асуудалнуудта харюунууд. 20.50—«Харагшадай гүйлтаар». «Мы, ниже подписавшиеся» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — Время. 22.35—Мы, нижеподписавшиеся»—2-дохи сери. 23.50 —Баримтата фильм. 00.15 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35 — А. Куприн. Ажаябадалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд». 10.20 — Хүгжэм. П. И. Чайковский. 11.20 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.30—«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 12.00—Д. Свифт. Ажаябадалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд. 13.00 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 13.30 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 14.00 — Физикэ. 10-дахи класс. 14.30 — «Ород хэлэн». 15.00 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.20—«Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ». 16.05 — Шэнэ һонин. 18.30 — «Испани соогуур»—киноочерк. 19.30—Чайковский. Концерт. 19.25—Мультфильм. **Улаан-Үдэ.** 19.45 — Соносхолнууд. **Москва.** 20.00 — Түбэй телвидениин болон бүхэсоюзна радиогой ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. **Улаан-Үдэ.** 20.10—Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга. 21.00—Амгалан нойр...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мүнөөдэр — Багшын үдэр» — Ц. Цыренжаповай фото-мэдээсэл. «Багшын зохёохы ажал» — түрүү бэшэг. «Дулааныг тэмсэлшэд» — ТАСС-ай материал. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ. Республикын һонинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Мүнөөдэр — Багшын үдэр» —материалнуудай суглуулбари БАМ: үдэрһөө үдэртэ. «Барилгын эзэд болохо» — В. Медведевэй статья. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Монгол-совет хани барисаанай залшанта һара мүнөөдэр Монголдо...» — ТАСС-ай материалнууд. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн материалнуудай суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Уншагша хөөрэлдөө үргэлжэлүүлнэ. «Ухаан бодолдо хубилалта» ... статья. «Аша туһатай...» ... Футбол. «Сэлэнгэ» — «Геолог» — 0:0. Телевидениин программа.

Редакторай орлогшо Ц. Б. ЦЫРЕН...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000
УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-44-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-83, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, Собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Закаменск—34-33, п. Кырен—91-7-18, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99.
Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Н.00648. Заказ № 230. Индекс 0400...